

Komplexní **analýza dostupnosti** stávajících datových zdrojů a jejich upotřebitelnosti

Vstupní analytický dokument popisující
disponibilní data v dané tematice a navrhuující
jejich využití v následných analýzách

Praha, květen 2018

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Obsah

Úvod	3
1 Instituce disponující daty ve vzdělávání	5
1.1 Česká školní inspekce	5
1.1.1 Struktura dat v systému InspIS DATA	7
1.2 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	8
1.3 CERMAT	10
1.4 SCIO.....	10
1.5 Kalibro Projekt s.r.o.	12
1.6 Centrum pro výzkum veřejného mínění.....	14
1.7 Český statistický úřad	15
1.8 EUROSTAT	16
1.9 Člověk v tísni	16
1.10 MEDIAN.....	19
1.11 Společnost pro kvalitu školy	20
1.12 Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání	21
1.13 Institut výzkumu školního vzdělávání	24
1.14 Národní ústav pro vzdělávání	28
1.15 Národní institut pro další vzdělávání	29
1.16 EDUIN	33
2 Datové zdroje v ČR	35
Shrnutí a doporučení	38
Webové stránky příslušných institucí	39
Přílohy	40
Příloha č. 1: Průvodce pro získání dat ze systému InspIS DATA.....	40
Příloha č. 2: Průvodce pro získání dat ze systému ČSÚ	52
Příloha č. 3: Průvodce pro získání dat ze systému Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i....	58

Úvod

Komplexní analýza dostupnosti stávajících datových zdrojů a jejich upotřebitelnosti je vstupním analytickým dokumentem popisujícím disponibilní data využitelná pro analýzy v oblasti vzdělávání. Smyslem tohoto dokumentu je vytvořit komplexní a strukturovaný přehled o datových zdrojích, které bude možné upotřebit zejména při zpracování dalších výstupů KA5 v rámci projektu *Komplexní systém hodnocení (KSH)*. Primárním cílem hledání datových zdrojů je proto nalézt taková data, která by byla vhodná k propojování s daty mezinárodních šetření PISA, TIMSS, PIRLS a národních testování realizovaných přímo ČŠI. Cílem propojování dat z více zdrojů s daty, kterými již ČŠI disponuje, je zvýšení analytické vypovídací hodnoty dat z testování, která ČŠI provádí, a tím zkvalitnění obecných analytických závěrů vypovídajících o vzdělávacím systému ČR. Vedle toho přináší tato analýza přehled datových zdrojů, které mohou upotřebit další uživatelé.

Dokument přináší jak přehled relevantních datových zdrojů, tak vysvětlení významu těchto datových zdrojů z hlediska posuzování výsledků a průběhu vzdělávání v ČR. Dále se věnuje možnostem propojování externích datových zdrojů s daty běžně získávanými Českou školní inspekcí. Analýza pak přináší i jejich bližší charakteristiku a popis jejich dostupnosti. Analýza představuje jednotlivé datové zdroje podle institucí, které jimi disponují, tedy je buďto přímo pořizují, nebo spravují. Analýza dále přináší představení dat z hlediska jejich časového záběru, existence případných časových řad, představuje typy sledovaných proměnných a zabývá se relevancí těchto dat pro další analýzy.

Česká republika (ČR) se ve sběru dat v oblasti školství vyznačuje vysokou mírou nejednotnosti a nekomplexnosti. Sběru a následné analýze dat v oblasti vzdělávání se v ČR primárně věnuje několik institucí, jejichž činnost však není koordinována takovým způsobem, aby poskytovaly datové zdroje, které by umožnily český systém vzdělávání analyzovat v jeho komplexnosti, a zejména pak v průběhu času (mnohdy tak chybí panelová data potřebná pro komplexní analýzu vývoje ve vzdělávání).

Klíčovými institucemi, které disponují datovými zdroji v oblasti školství, jsou **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT)** a instituce, jejichž činnost je s tímto ministerstvem provázána – jako např. **Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT)** a **Česká školní inspekce (ČŠI)**. V oblastech českého školství a českého systému vzdělávání je to od roku 2005 právě ČŠI, která má jako jeden z cílů sběr dat vztahujících se k nejrůznějším dílčím tématům. Získaná data se vztahují k mateřským, základním, středním a vyšším odborným školám a dále také k zařízením zapsaným do školského rejstříku, jako jsou např. školní jídelny či domovy mládeže. Mimo to je ČŠI současně také institucí, která v rámci ČR zajišťuje průběh několika mezinárodních testování a s tím související sběr dat (např. testování PISA, TIMSS, PIRLS, ICILS či TALIS)¹. Databáze ČŠI je proto zcela unikátním zdrojem, který poskytuje komplexní datové soubory, na jejichž základě je možné vytvářet sekundární analýzy dílčích oblastí vzdělávání, a to na několika úrovních agregace. V neposlední řadě se věnují sběru dat v oblasti vzdělávání a školství některé neziskové organizace, jako např. **Člověk v tísni** v rámci vzdělávacího programu Jeden svět na školách.

Mimo výše uvedené hlavní instituce zabývající se sběrem dat v oblasti vzdělávání a školství byly do analýzy zahrnuty téměř všechny organizace a instituty, které se v ČR zaměřují především na další vzdělávání učitelů, metodickou část výuky apod. (např. **EDUin**, **ARPOK**, **IDV**, **NÚV** či **NIDV**). Tyto organizace a instituty se ovšem nesoustředí primárně na sběr

¹Programme for International Student Assessment (PISA), Trends in International Mathematics and Science Study (TIMSS), Progress in International Reading Literacy Study (PIRLS), International Computer and Information Literacy Study (ICILS), Teaching and Learning International Survey (TALIS).

relevantních kvantitativních dat, která by byla využitelná pro sekundární nebo dílčí analýzy ve zvolených tematických oblastech.

Mimo výše uvedené instituce existuje na území ČR několik dalších institucí, jež se zaměřují na sběr sociálních dat z různých oblastí, přičemž v nepravidelných intervalech sbírají rovněž data týkající se dílčích témat v oblasti českého školství. Jedná se zejména o **Český statistický úřad (ČSÚ)** a **Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM)**. Jako výhodu lze u těchto institucí hodnotit skutečnost, že jimi poskytovaná data jsou veřejně dostupná. Ovšem s ohledem na tematické zacílení těchto dat, nepravidelnost jejich sběru a proměnlivost zkoumaných témat mohou být tyto datové zdroje použity obvykle pouze jako doplňkové. Na jejich základě je totiž možné vystavět pouze omezené sekundární analýzy vybraných oblastí českého školství. V mezinárodním kontextu (a to jak na makroúrovni, tak na mikroúrovni) se pak jedná zejména o **Eurostat** (Statistický úřad Evropské unie), jehož datové zdroje z jednotlivých zemí jsou zpracovávány do jednotné podoby a umožňují tedy mezinárodní srovnání.

Následující text obsahuje podrobnou analýzu dostupnosti stávajících datových zdrojů v oblasti českého školství a vzdělávání a možnosti jejich upotřebitelnosti jak v rámci projektu *Komplexní systém hodnocení*, tak pro obecné analytické potřeby v oblasti vzdělávání. V příloze je pak uveden návod pro sběr dat a seznam upotřebitelných indikátorů (proměnných), jejich typ a úroveň agregace.

1 Instituce disponující daty ve vzdělávání

Následující podkapitoly představují jednotlivé instituce jakožto datové zdroje. Ty jsou seřazeny jednak dle důležitosti ve vztahu ke sběru dat a hodnocení výsledků a průběhu vzdělávání v ČR, jednak dle užitečnosti pro propojení s mezinárodními šetřeními PISA, PIRLS, TIMSS, ICILS atd. jako jednoho z důležitých cílů projektu KSH. Analýza se věnuje jak zdrojům z veřejné správy, veřejných institucí, tak i zdrojům z neziskového sektoru a soukromých organizací.

1.1 Česká školní inspekce

Česká školní inspekce disponuje elektronickým systémem InspIS s několika moduly (Portál, SET, ŠVP, e-Learning, DATA), přičemž pro analytickou činnost v rámci projektu KSH je stěžejním modul DATA a modul SET, ze kterého pochází data z testování žáků. Přístupnost modulu DATA pro autory analýzy a upotřebitelnost dat v něm dostupných je motivací pro hlubší popis práce s daty z tohoto systému. **InspIS DATA – systém pro elektronický sběr dat** – je „hlavním informačním systémem ČŠI pro zjišťování a vyhodnocování informací souvisejících se vzděláváním a s výkonem hodnotících a kontrolních činností v rámci počátečního vzdělávání. Zároveň slouží také pro organizaci činností ČŠI. Do systému InspIS DATA jsou povinně registrovány všechny školy a všechna školská zařízení, která jeho prostřednictvím plní část svých zákonných povinností vůči ČŠI (jako je např. realizace inspekčních elektronických zjišťování, zasílání záznamů o školních úrazech apod.)“.²

Systém InspIS DATA poskytuje v kontextu analytických činností strojově čitelná, analyticky využitelná a jednoduše dostupná data pro potřeby primárních i sekundárních analýz průběhu, výsledků a podmínek vzdělávání, využívání specifických výukových nástrojů a metod či vzdělávání marginalizovaných skupin populace ČR. Datové zdroje získané z tohoto systému tvoří společně s výsledky mezinárodních srovnávacích testování základ pro dílčí i sekundární analýzy ve vybraných zájmových oblastech v rámci projektu KSH. Tato data jsou po schválení ze strany ČŠI přístupná pracovníkům této instituce, dále pak samotným školám a jejím zaměstnancům. Vzhledem k povaze dat je různým subjektům umožněn přístup pouze k vybraným datům. Obdobně tomu je pochopitelně i uvnitř ČŠI samotné.

Formuláře v systému InspIS mohou být filtrovány na *neplatné* (již uzavřené a odevzdané dotazníky) a *platné* (dosud systémově neuzavřené dotazníky, u nichž však samotný sběr dat může být již ukončen). Primární řazení formulářů probíhá pomocí pořadového číselného identifikátoru, který je v čase u jednotlivých formulářů stabilní. Nereflektuje však skutečné časové pořadí (tj. datum vytvoření/platnosti dotazníku). Seznam datových souborů je možné filtrovat jak na základě typu formuláře, tak podle zvoleného časového období v rozmezí od jednoho dne až po jeden školní rok (minulý – současný – příští).

Systém InspIS DATA neumožňuje filtrování formulářů elektronického zjišťování dle tematického zaměření dotazníků. Nelze tedy jednoduše odfiltrovat např. učitelské dotazníky. Alternativou tematického filtrování je standardní vyhledávání skrze výskyt textového řetězce; některé potenciálně důležité formuláře je však bohužel možné při tomto způsobu vyhledávání přehlédnout. Řazení v případě vyhledávání přes textový řetězec probíhá dle výše zmíněného číselného identifikátoru.

Seznam datových souborů v systému InspIS DATA není doprovázen informacemi o průběhu sběru dat (elektronicky či prostřednictvím osobní návštěvy inspektora s následným zanesením do systému), označením rozsáhlosti šetření (výběrové šetření vs. plošné šetření), informací o počtu případů, otázek a úrovni agregace dat ani označením úrovně dotazování (tedy zda byli

² Zdroj: webové stránky ČŠI.

dotazování ředitelů, učitelů, či zda se tázal inspektor). Tyto a další podobné informace je třeba odvodit až po prozkoumání samotných datových souborů, přičemž jejich identifikace není vždy jednoznačná. Povahu dat pak podrobně znají ti zaměstnanci ČŠI, kteří jsou odpovědní za jejich pořizování, např. školní inspektoři.

Po zvolení jednoho či více formulářů je uživateli nabídnuta možnost vybrání konkrétních otázek, které budou následnou součástí výstupu. Kromě standardní možnosti, kdy uživatel vyplní první řádek excelového výstupu názvy otázek a zahrnutí či vyjmutí nezodpovězených formulářů, je možné zvolit si podobu výstupů jednotlivých odpovědí – **název odpovědi** (celé slovní znění odpovědi), **PID** (číselný identifikátor otázky/odpovědi) a **STAT ID** (kódovaný identifikátor odpovědi). Pro analytickou činnost je nejvhodnější forma STAT ID pracující s již nakódovanými soubory. V praxi však STAT ID není inspektory běžně vyplňováno, což znesnadňuje pozdější analytickou práci se soubory, které je nutné manuálně nakódovat. Soubory bez vyplněného STAT ID či soubory se specifickými rozvětvenými odpověďmi nahradí odpovědi znakem „?“ , což znemožní i zpětné manuální kódování datového souboru přes funkci „najít a nahradit“.

Problémem pro následnou analýzu je taktéž nepropojitelnost většiny odpovědí v čase, kdy se odpovědi liší jak svým zněním, tak číselným identifikátorem (vhodnější by bylo zavedení „knihovny“ odpovědí s určenými číselnými identifikátory, které by zajistily kontinuitu ve znění odpovědí a taktéž porovnatelnost takových odpovědí v čase). Jedním z důvodů proměny znění otázek je nutná změna kritérií pro hodnocení v čase, přesto se objevují stejné odpovědi s rozdílnými identifikátory.

Poslední možností přípravy datového výstupu je shlukování dat dle nabízených kritérií, tj. podle čísla akce a identifikátoru SF, podle názvu instituce (resp. školy) a podle činnosti školy. Pro pokročilou nedeskriptivní analytickou činnost je takové shlukování irelevantní. Využitelnější je možnost filtrování dat pomocí dodatečných filtrů umožňujících vygenerování dat např. jen dle specifické odpovědi u konkrétní otázky. V praxi se však podobná filtrace dat provádí až přímo v analytických programech a je vhodnější pouze pro deskriptivní statistiku.

Systém InspIS DATA umožňuje zpracování konečných datových výstupů ve dvou formách: 1) vygenerování výstupu do GRIDu a 2) vygenerování výstupu do excelového souboru. Výstup v GRIDu umožňuje generování výsledků do online deskriptivní tabulky, která však není tolik přehledná jako běžné výstupy ze statistických programů a znesnadňuje další možnosti zpracování dat. Slouží tak spíše jako jednoduchý náhled do vybraných dat bez nutnosti stahovat celý datový soubor.

Analyticky užitečný je výstup do excelu, a to za předpokladu manuálního nakódování jednotlivých odpovědí, vyčištění souboru a převedení do formátu vhodného pro běžně používané statistické programy (jako např. SPSS, Stata a další). Výstup pro excel umožňuje pouze základní deskriptivní statistiku. Analyticky přívětivější by byla možnost generovat výstupy dat z InspIS s nakódovanými odpověďmi tak, aby nebylo nutné čištění a rekódování dat do použitelné podoby. Ideálně i přímo v dalších formátech analytických programů. To by výrazně zefektivnilo práci analytických týmů.

Pro účely párování datových souborů ze systému InspIS DATA jak mezi sebou, tak mezi externími datovými soubory, je nejvhodnější specifický číselný identifikátor **REDIZO** (identifikační číslo ředitelství školy). Párování pomocí názvu školy se ukázalo jako nevhodné pro rozdílný zápis názvu školy v různých datových souborech, takže by vyžadovalo manuální sjednocení názvů (kvůli potřebnosti totožných textových řetězců pro účely párování), což však není příliš efektivní a bez chyb snad ani možné.

1.1.1 Struktura dat v systému InspIS DATA

Systém InspIS DATA obsahuje za období 2013–2017 celkem 478 formulářů, z toho 182 platných (dosud systémově neuzavřených) a 296 neplatných (systémově již uzavřených) formulářů.³ V rámci rešerše datových zdrojů byl sledován mimo jiné celkový počet záznamů, celkový počet otázek, úroveň agregace, úroveň dotazování a využitelnost pro další analytickou činnost ve zvolených zájmových oblastech v rámci projektu KSH, a to individuálně u každého formuláře.

Celkem šest formulářů v systému Inspis DATA obsahuje 10 000 a více případů. Nejobsáhlejší šetření s názvem *Dotazník pro žáka ZV 2016–2017* obsahuje 21 457 samostatných případů. 22 formulářů potom obsahuje 5 000 a více případů a celkem 80 formulářů pak 1 000 a více případů. V úvahu je nicméně nutné vzít rovněž úroveň agregace, kdy dotazníky pro žáky a učitele budou již z principu obsáhlejší než dotazníky na úrovni školy či na úrovni ředitelů škol. Mezi rozsáhlejší zdroje patří také sdružené formuláře z inspekční činnosti – tzv. *hospitační záznamy*, jež jsou zpravidla shromažďovány na úrovni třídy. Z pohledu celkového počtu otázek v jednotlivých formulářích jsou nejobsáhlejší zejména formuláře s menším počtem případů společně se sdruženými hospitačními záznamy. Pokud se však jedná o úroveň školy, u šetření obsahujících kolem 1 000 škol lze již předpokládat vysokou vypovídající hodnotu vzhledem k podílu na celkovém počtu škol v ČR.

V rámci párování dat ze systému InspIS DATA s daty z mezinárodních šetření PISA 2015 a TIMSS 2015 bylo využitelných přibližně sedm různých datových souborů, a to pro PISA 2015 i TIMSS 2015 (úroveň napárování se zde pohybuje v rozmezí 30–100 %, přičemž soubory s úrovní napárování nižší než 30 % byly stanoveny jako zdroje bez vypovídající statistické hodnoty). Pro šetření PISA 2015 jsou ze sedmi párovaných souborů čtyři využitelné jak z hlediska tematického, tak z hlediska dostatečného počtu případů, počtu otázek, úrovně agregace i úrovně dotazování. Tři zbylé datové soubory jsou pro párování s mezinárodními šetřeními nevhodné buď tematicky, nebo dotazovanou cílovou skupinou, která nezahrnuje skupiny testované v mezinárodních šetřeních. Problémem je pak zejména časové hledisko, kdy žádný z vybraných datových souborů neobsahuje data sbíraná ve stejném časovém období realizace šetření PISA 2015, nýbrž data sbíraná jeden až dva roky po provedení mezinárodního šetření. Ačkoli jsou zejména kontextové faktory v tak krátkém časovém úseku zpravidla stabilní, rozdíl v čase sběru dat by snižoval celkovou validitu dalších analýz využívajících propojování datových souborů. Pro šetření TIMSS 2015 je ze sedmi datových souborů pět využitelných jak tematicky, tak z hlediska dostatečného počtu případů, počtu otázek, úrovně agregace i úrovně dotazování. Dva zbylé datové soubory jsou nevyužitelné především tematicky. Podobně jako u párování s mezinárodním šetřením PISA 2015, tak i u šetření TIMSS 2015 je problémem časové hledisko, které snižuje celkovou validitu dalších provedených analýz.

Z celkového počtu 478 formulářů je 26 využitelných pro samostatné sekundární či dílčí analýzy, případně využitelných po propojení s dalšími datovými soubory ze systému InspIS. Dalších 56 souborů je využitelných částečně, buď jen po výběru konkrétních proměnných, nebo jen po propojení s dalšími datovými soubory ze systému InspIS s podobným tematickým či kontextuálním zaměřením.

³ Uvedený počet formulářů byl aktuální k datu 20. 7. 2017. Uplatnitelnost formulářů zpřístupněných po tomto datu nebyla zjišťována.

Tabulka č. 1: Upotřebitelné formuláře pro další analýzy

Název formuláře	Úroveň napárování (v %)	
	PISA 2015	TIMSS 2015
2015_INEZ Vzdělávání dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem a výuka cizích jazyků	100,00	100,00
INEZ Prevence rizikového chování – Dotazník pro výchovného poradce	99,42	99,38
INEZ Prevence rizikového chování – Dotazník pro školního metodika prevence	99,42	99,38
INEZ Prevence rizikového chování – Dotazník pro ředitele	99,42	99,38
INEZ – Využívání digitálních technologií a strategické plánování	99,42	99,38
Tematická inspekce bezpečnost	73,41	69,38
2015_INEZ Školní stravování	70,52	83,13
2. celoplošná generální zkouška 2013*	63,29	95,63
VZ 2017 – Dotazník pro učitele	61,85	96,88
Výběrové zjišťování výsledků žáků 2016/2017*	62,43	99,38
INEZ – Vzdělávání v oblasti bezpečnosti v SŠ a vyšší stupeň VG	57,80	-
Maturitní zkouška 2013**	54,34	-
Maturitní zkouška 2014**	54,34	-
INEZ – Participace žáků na fungování střední školy	56,07	-
Dotazník pro učitele – Výběrové zjišťování 2015	47,40	59,38
Výběrové šetření 2015 – ZŠ*	47,40	59,38
INEZ – Počty romských žáků a problematika asistenta pedagoga	45,38	100,00
2014_INEZ Alternativní metody výuky	45,38	100,00
INEZ – Participace žáků na fungování základní školy a využívání IVýP	43,35	99,38
INEZ Podpora nadaných, talentovaných a mimořádně nadaných žáků	35,84	-
Potvrzení účasti ve výběrovém zjišťování výsledků žáků 2017/2018	37,86	-
INEZ – Soudobé dějiny na 2. stupni ZŠ a SŠ	-	40,63
INEZ – Seznamování dětí v mateřských školách s cizím jazykem	-	31,88
Stížnost	37,57	38,13
Hospitační záznam pro zájmové vzdělávání	-	33,75

* Zdroj dat SET

** Zdroj dat CERMAT

1.2 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) je ústředním orgánem státní správy pro oblast českého školství a vzdělávání. V rámci své působnosti zpracovává koncepce rozvoje, stanovuje cíle vzdělávání a vymezuje hlavní oblasti vzdělávání, obsah a prostředky nutné k naplňování stanovených cílů. Rovněž se zabývá dosaženými výsledky, provádí hodnocení prostřednictvím každoročních výročních zpráv o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy, připravuje návrhy zákonů a jiných právních předpisů spadajících do jeho gesce, je zřizovatelem škol a školských zařízení a v neposlední řadě má na starosti rozvoj mezinárodní spolupráce včetně plnění úkolů vyplývajících z mezinárodních smluv a členství v mezinárodních organizacích.

V rámci své činnosti vede MŠMT statistiku školství, tedy zajišťuje sběry a zpracování nejrůznějších údajů. Jedná se např. o údaje z dokumentace škol a školských zařízení, včetně školních matrik, z níž školy ministerstvu předávají jak individuální údaje (údaje týkající se jednotlivých žáků), tak údaje agregované (zde vzniklé agregováním z individuální úrovně), popřípadě další údaje týkající se škol.

Mezi individuální údaje se řadí například identifikační údaje (rodná čísla, pohlaví, státní občanství), údaje o vzdělávání (předchozím vzdělávání, zahájení, ukončení), průběhu vzdělávání (obor, ročník, třída) apod. Mezi agregované údaje spadá množství údajů vztahujících se k počtům učitelů, pedagogických pracovníků (podle druhu školy, skupin předmětů, pohlaví a dalších), dostupnému vybavení (prostředky komunikačních a informačních technologií), počtům dětí, žáků, tříd, rovněž údaje z evidence zaměstnanců a mzdových prostředků. Výčet není vyčerpávající, jedná se pouze o ilustraci toho, jaké údaje jsou ze strany MŠMT sdružovány. Tato činnost je specifikována a upravena následujícími právními předpisy: zákon č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon, resp. vyhláška č. 364/2005 Sb., o dokumentaci škol a školských zařízení, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, resp. vyhláška č. 277/2016 Sb., o předávání statistických údajů vysokými školami. Za výkon státní statistické služby resortu školství je zodpovědný Odbor školské statistiky, analýz a informační strategie.

MŠMT ze získaných dat vytváří statistické výstupy a analýzy, které jsou dostupné na jeho webových stránkách⁴. Především se jedná o statistické ročenky školství, které obsahují informace ohledně výkonových ukazatelů, zaměstnanců, mzdových prostředků a ekonomických ukazatelů. V tabulkách jsou uvedeny nejen údaje souhrnné, ale také údaje různě členěné podle druhů škol a školských zařízení, podle zřizovatelů škol a zařízení či podle krajů. Součástí souboru ročenek je navíc i *Vývojová ročenka školství*, v níž jsou základní ukazatele uváděny v časových řadách. Dále jsou zde dostupné různé dílčí tematicky zaměřené statistiky týkající se například zápisů dětí do 1. ročníků základních škol nebo genderové problematiky zaměstnanců ve školství – výstupy v tomto případě obsahují informace o vzdělanostní struktuře pracovníků ve školství s ohledem na muže a ženy a také informace o podílu složek platu a zařazení do platových stupňů podle délky praxe.

Podobné údaje, tedy základní údaje týkající se velikosti a složení tříd, personálního zázemí včetně mzdového ohodnocení, vybavení škol a dalších oblastí, jsou důležité zejména z hlediska hodnocení fungování školství. Na úrovni školy navíc mohou vypovídat mnohé o kontextu třídy a školy. Je však zřejmé, že už ze své povahy nemohou být data tohoto typu volně přístupná, stejně jako nemohou být zveřejňovány jakékoli identifikátory, jež by umožňovaly propojit je např. s konkrétními školami či učiteli. Proto nebude možné tato data využít v dalších dílčích analýzách v rámci zvolených zájmových oblastí projektu KSH. Výstupy zpracovávané a uveřejňované přímo ze strany MŠMT uvádějí údaje z těchto dat pouze v souhrnné a přehledové formě.

Jediná data, která lze na stránkách MŠMT dohledat a stáhnout k využití pro další analýzy, jsou data o využívání digitálních technologií pro učení a kvalitu rozvoje digitální gramotnosti a informatického myšlení žáků. Jedná se o údaje z výkazu o ředitelství škol, přičemž data jsou aktuální k 30. září 2016. Datový soubor je možné stáhnout ve formátu *.xlsx*, stejně jako popis položek souboru. Tento popis obsahuje základní údaje o každé zapojené škole (jako např. počet žáků, typ zřizovatele, kraj, okres sídla) a dále údaje ohledně vybavení počítači a ostatními informačními technologiemi (ICT). Ve vztahu ke konkrétním školám jsou nicméně data anonymizována a neobsahují ani žádný identifikátor jednotlivých škol. V dalších analýzách je tedy možné tato data použít pouze v obecné formě.

⁴ Podrobněji viz: <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/statistika-skolstvi/statisticke-vystupy-a-analyzy>.

1.3 CERMAT

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání (CERMAT) je státní příspěvkovou organizací řízenou MŠMT. V roce 1999 byl CERMAT pověřen divizí *Ústavu pro informace ve vzdělávání* přípravou reformované maturitní zkoušky. Z hlediska využitelnosti dat pro účely projektu KSH, resp. jejich propojení ve zvolených zájmových oblastech, se jako vhodné jeví především informace z výsledků maturitních zkoušek. Tato data jsou navíc agregovaná na úrovni krajů, oborů a škol. Výsledky maturitních zkoušek jsou veřejně dostupné přímo na webových stránkách CERMATu⁵.

Pro získání požadovaných dat je nutné nejprve postupně specifikovat preferované parametry, konkrétně tedy: zvolit rok, ve kterém se maturitní zkouška konala (k dnešnímu datu tak můžeme vybírat z pěti období, od roku 2013 do roku 2017), dále zvolit předmět zkoušky (anglický jazyk, český jazyk a literatura, francouzský jazyk, matematika, německý jazyk, ruský jazyk a španělský jazyk) a dílčí zkoušku (didaktický test, písemná práce a ústní zkouška). V tomto okamžiku budou z databáze vyfiltrovány zvolené údaje, které lze pro přehlednost seskupit do dvou kategorií. První kategorie obsahuje údaje o žácích: podíl volby předmětu (%); počet přihlášených žáků; počet omluvených žáků; počet vyloučených žáků; počet žáků, kteří vykonali zkoušku; počet žáků, kteří ve zkoušce neuspěli; počet žáků, kteří se účastnili opravného termínu; počet žáků, kteří se účastnili náhradního termínu. Druhá kategorie zahrnuje informace o výsledcích: průměr percentilového umístění; směrodatná odchylka úspěšnosti, medián úspěšnosti, mezikvartilové rozpětí úspěšnosti; 25. percentil úspěšnosti a 75. percentil úspěšnosti.

Získané informace je možné propojit s dalšími datovými zdroji, možnost výběru konkrétní školy pak umožňuje propojení skrze unikátní identifikátor českých škol a školských zařízení *REDIZO*. Určitý problém by mohla představovat skutečnost, že není možné data CERMATu exportovat např. ve formátu *.xls*, což znesnadňuje další analýzu takto získaných dat, a to především v důsledku časové náročnosti práce. Data jsou nicméně veřejně dostupná a analyticky užitečná jak obecně v oblasti českého školství a vzdělávání, tak i pro potřeby zvolených zájmových oblastí v rámci projektu KSH.

Vedle výše uvedených agregovaných dat z maturitních zkoušek na úrovni krajů, oborů a škol disponuje CERMAT daty z maturitních zkoušek na úrovni jednotlivých žáků. Data na úrovni žáka však nejsou veřejně přístupná a případná možnost jejich získání je navíc značně ztížena tím, že podléhají zákonu pro ochranu osobních údajů. V důsledku nedostupnosti unikátního identifikátoru jednotlivých žáků v ČR by pak navíc nebylo možné taková data dále propojit např. s daty z mezinárodních šetření (PISA, TIMSS apod.) či s daty InspIS.

Od roku 2017 realizuje CERMAT vedle maturitní zkoušky také plošně prováděné jednotné přijímací zkoušky na střední školy. Podobně jako u výsledků z maturitní zkoušky na úrovni jednotlivých žáků jsou i výsledky z jednotné přijímací zkoušky dostupné pouze ředitelům jednotlivých škol, resp. žákům, kteří tyto výsledky od ředitelů obdrží. Data CERMATu na úrovni jednotlivých žáků tedy nejsou veřejně dostupná. Veřejně dostupná nejsou v tomto případě, na rozdíl od maturitních zkoušek, ani data na agregované úrovni.

1.4 SCIO

Scio je soukromou společností, která realizuje a garantuje *Národní srovnávací zkoušky*, tedy přijímací zkoušky na vybrané střední i vysoké školy. Data získaná z výsledků takového testování by byla vhodná např. pro srovnání s výsledky mezinárodních testování českých žáků

⁵ Podrobněji viz: <https://vysledky.cermat.cz/>.

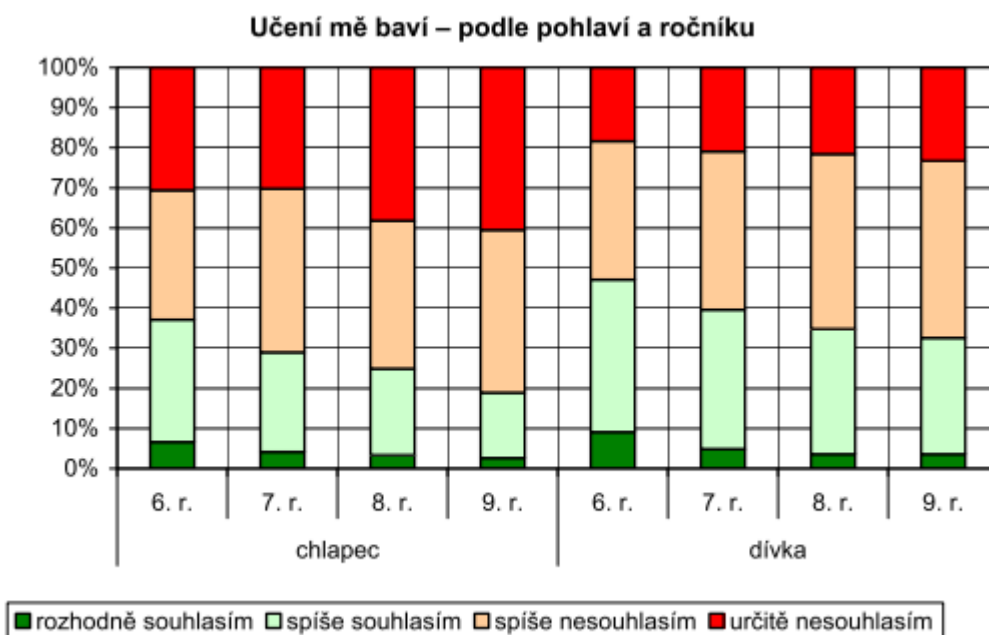
(např. v rámci šetření PISA, PIRLS, TIMSS). Pro účely zvolených tematických oblastí v rámci projektu KSH by taková data mohla sloužit v některých případech jako kontrolní vzhledem k výsledkům z mezinárodních testování žáků.

Výsledky z těchto přijímacích zkoušek jsou však sdělovány pouze uchazečům, kteří zkoušky absolvovali. Data tedy nejsou veřejně přístupná. Společnost Scio realizuje v rámci své činnosti také jiné typy testů a další aktivity, jako např. přípravné kurzy, srovnávací testování nebo zpracování analýz. Nicméně ani v tomto případě nejsou získaná data veřejně dostupná.

Vyjma srovnávacích testů 3., 5., 6., 7. a 9. tříd a 3. ročníků SŠ, kde zejména výsledky z matematiky či českého jazyka (ale i jazykových dovedností v angličtině či němčině) by mohly být pro potřeby analýz ČŠI upotřebitelné, nabízí společnost SCIO tzv. *Mapu školy*, *Mapu učitelského sboru* a *Mapu školní jídelny*. Mapa školy je dotazníkovým šetřením, které zjišťuje zpětnou vazbou od žáků, učitelů, rodičů, vedení školy i provozních zaměstnanců názory na cíle školy, výuku a hodnocení, spolupráci, bezpečí, materiální zázemí, spokojenost se školou a vztahy. Mapa učitelského sboru a mapa školní jídelny jsou dílčí dotazníková šetření sledující na dané škole, která si šetření objedná, uvedené specifické oblasti. Okrajové využití pro potřeby analýz ČŠI pak mají nabízené dovednostní testy a testy zjišťování silných stránek studentů (maximálně pro tematické zprávy).

Dalším datovým zdrojem společnosti SCIO mohou být data ze zveřejněných analytických zpráv. Např. *Test klíčových kompetencí na 2. stupni ZŠ 2010/11–2011/12: analýza výsledků*⁶ ukazuje data o postojích a aktivitách žáků prezentovaných převážně deskriptivní formou či pomocí metod inferenční statistiky, která by mohla být propojitelná s dalšími datovými zdroji ČŠI. Nevýhodou je stáří této analýzy a tím snížená relevantnost (v případě budoucího opakování podobných analýz se upotřebitelnost zvyšuje). Stejnou nevýhodou stáří dat disponují i *Srovnání výsledků vzdělávání mezi lety 2009 a 2012 na základních školách* (data projektu Stonožka), *Srovnání výsledků testů žáků 9. tříd základních škol v letech 2005–2011*, *Srovnání výsledků testů žáků středních škol v letech 2005–2011* aj.

Obrázek č. 1: Ukázka vizualizace dat SCIO – vztah žáků k učení

Zdroj: SCIO 2011

⁶ Viz např.: https://www.testovani.cz/Download/clanky/kk_analyza.pdf.

Obrázek č. 2: Ukázka dotazníku SCIO

Příloha B: Žákovský dotazník

	více než šestkrát	třikrát až pětkrát	jednou až dvakrát	ani jednou
1. Za poslední rok jsem byl/a na výstavě či v muzeu:	☐	☐	☐	☐
2. Za poslední rok jsem byl/a v divadle:	☐	☐	☐	☐
3. Za poslední rok jsem navštívil/a hrad či zámek či jinou historickou památku (rotundu, tvrz, rozhlednu):	☐	☐	☐	☐
	téměř každý den	jednou týdně až jednou za 14 dní	zhruba jednou za měsíc	méně často
4. Používáš internet k hledání informací o lidech, věcech nebo myšlenkách?	☐	☐	☐	☐
5. Používáš počítač, aby ti pomohl s učením?	☐	☐	☐	☐
6. Používáš elektronickou komunikaci (např. e-mail, chat, facebook...)?	☐	☐	☐	☐
7. Sleduješ vzdělávací nebo dokumentární pořady v televizi?	☐	☐	☐	☐
8. Jak často se připravuješ doma na výuku?	☐	☐	☐	☐

Zdroj: SCIO 2011

Data z národních srovnávacích testů i uvedených map a analýz mohou být využity pro potřeby analýz ČŠI včetně datového propojování (na úrovni školy), a to zejména v případě časové a tematické shody sběru dat jak v případě SCIO, tak v případě ČŠI. Pro potřeby činnosti KA5 v rámci projektu KSH jsou data využitelná maximálně pro omezené porovnávání výsledků národních testování 9. ročníků a výsledků jednotných přijímacích zkoušek v některých předmětech na úrovni školy, pro jiné typy analýz aktivity KA5 jsou však data společnosti SCIO nevyužitelná. Komerční charakter dat nicméně možnost jejich získání ztěžuje.

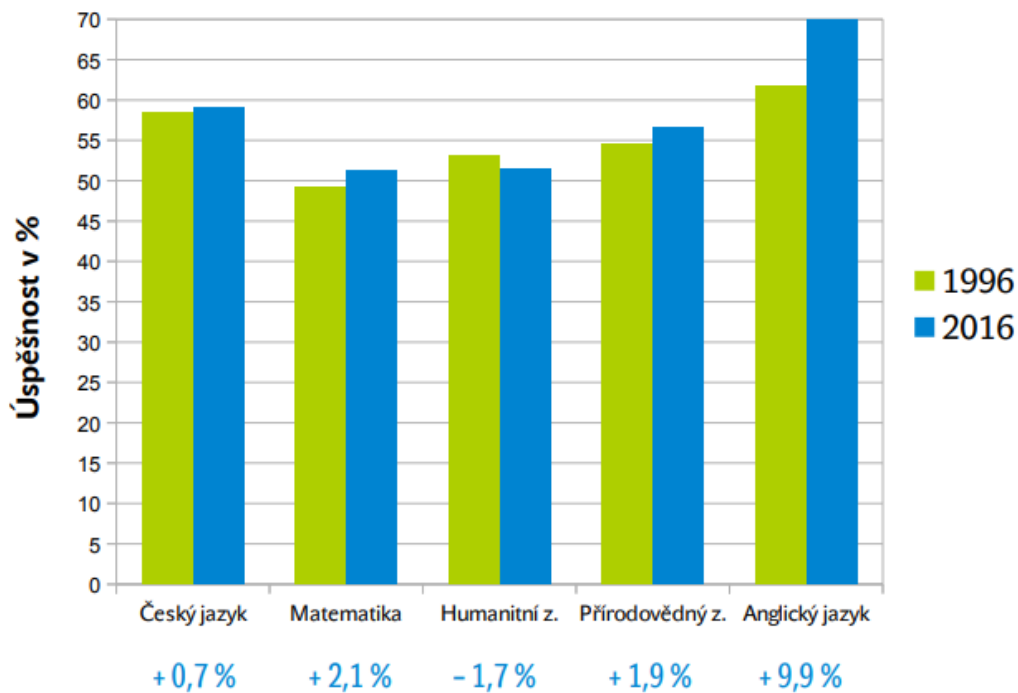
1.5 Kalibro Projekt s.r.o.

Kalibro Projekt, s.r.o. (dále jen KALIBRO) je společností, jež si klade za cíl nabízet školám kvalitní a rozmanité nástroje pro sebehodnocení a zároveň poskytuje nástroje pro srovnávání s dalšími školami. Pro tyto účely nabízí srovnávací testy a dotazníky. Srovnávací testy poskytuje pro žáky 3., 5., 7. a 9. ročníků s důrazem na testování dovedností žáků a možnost srovnávat výsledky mezi žáky, mezi třídami i mezi školami. Dotazníky se zaměřením na vztahy ve škole, spokojenost s vybavením a chodem školy jsou nabízeny pro žáky, rodiče, učitele i nepedagogické pracovníky apod. Dle údajů společnosti bývá každoročně testována až pětina všech žáků končících povinné vzdělávání a jeho první stupeň. Forma testů může být jak papírová, tak online.

Nejvýznamnějším veřejně přístupným výstupem je tzv. *Evaluační ohlédnutí* sledující výsledky opakovaných srovnávacích testů z českého jazyka, matematiky, humanitního základu, přírodovědného základu a anglického jazyka, realizované v roce 2016 na vzorku 1 500 až 3 500 žáků 9. ročníků ze 100 škol (první vlna pro porovnání proběhla v roce 1996 u žáků 8. ročníků). Testování bylo doplněné dotazníkovým šetřením pro ředitele a učitele zúčastněných škol se zaměřením na změny na dané škole za posledních 20 let.

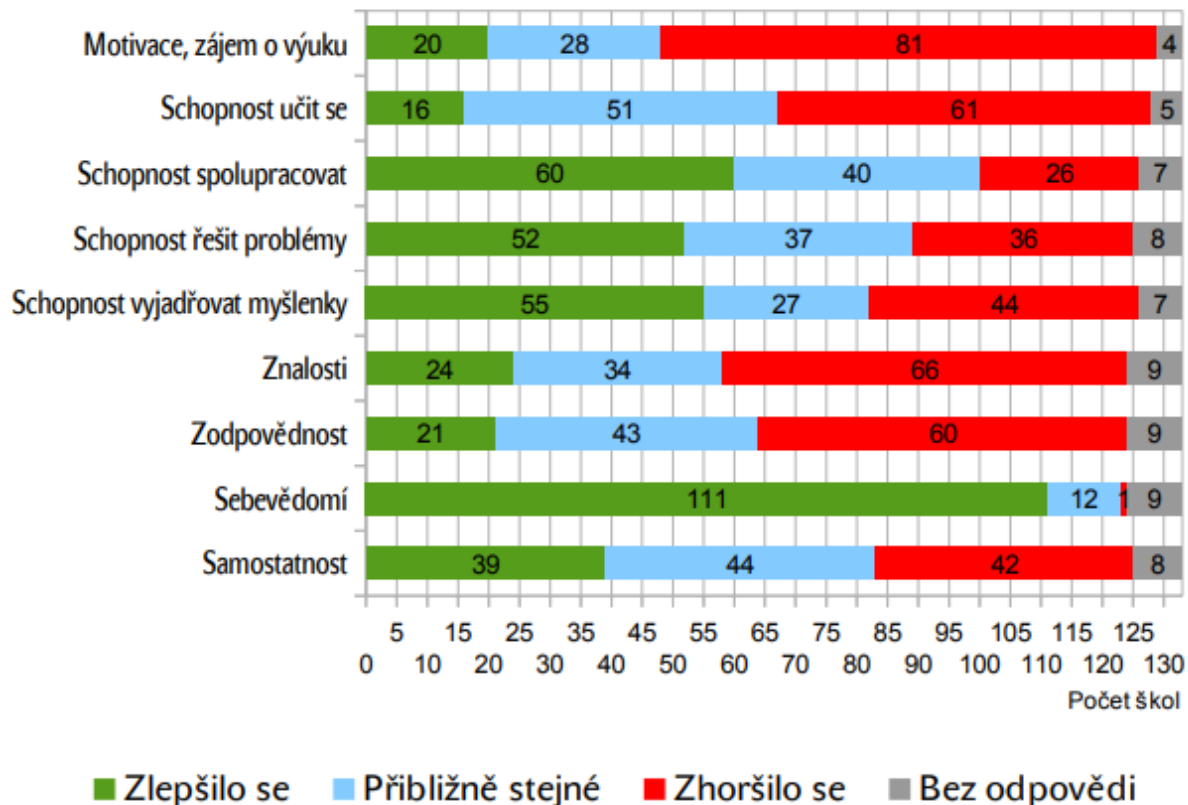
Data ve zveřejněné zprávě jsou prezentována výhradně deskriptivní formou pomocí procentuálních výsledků srovnávacích testů a jejich rozdílů od výsledků testů z roku 1996, dotazníkové šetření pak pomocí ordinálních proměnných na různých škálách v grafické vizualizaci.

Obrázek č. 3: Ukázka vizualizace dat KALIBRO
**Změna úspěšnosti žáků v testech
mezi roky 1996 a 2016**

Zdroj: KALIBRO 2016

Obrázek č. 4: Ukázka vizualizace dat KALIBRO – dotazníkové šetření
**Změny ve vybraných kvalitách žáků 9. r.
 ve vnímání ředitelů základních škol 2016**

Zdroj: KALIBRO 2016

Dalším veřejným výstupem je šetření „Učitelé na mé škole“ umožňující žákům hodnotit své učitele v osmi kategoriích známkami 1 až 5. Výsledky dle tvrzení společnosti vychází z více než 72 tisíc individuálních hodnocení 1 350 učitelů žáky 2. stupňů ZŠ a středních škol v letech 2010–2015. Udělené známky byly přepočítány na procentuální hodnoty (v intervalech 25 %) na škálu 0–100 %.

Výsledky srovnávacích testů a data doplňkového dotazníkového šetření by mohly být upotřebitelné pro potřeby ČŠI a rovněž pro potřeby sekundárních analýz aktivity KA5 v rámci projektu KSH, a to za předpokladu propojitelnosti skrze unikátní identifikátor na úrovni škol (např. REDIZO). Sama společnost ovšem uvádí, že data neposkytuje třetím osobám.

1.6 Centrum pro výzkum veřejného mínění

Sociologický ústav Akademie věd České republiky (AV ČR) pravidelně realizuje celou řadu sociologických šetření vztahujících se k různým tématům. **Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM)**, jež spadá právě pod Sociologický ústav AV ČR, realizuje pravidelně každý měsíc výzkum veřejného mínění s názvem *Naše společnost*. Téma českého školství se však v rámci tohoto dotazování neobjevuje pravidelně; navíc jednotlivé výzkumy se věnují rozdílným dílčím oblastem a tématům z oblasti českého školství a vzdělávání. Takto sbíraná data pak vypovídají pouze o postojích a názorech obyvatel ČR na dílčí aspekty českého školství

a systému vzdělávání. Přesto však mohou být vhodným zdrojem pro doplnění různých informací či kontextuálních proměnných v dílčích analýzách v rámci projektu KSH.

Data CVVM jsou veřejně dostupná v *Sociálněvědním datovém archivu*⁷, který je dostupný z webové stránky Sociologického ústavu AV ČR. Zde je možné příslušné datové soubory vybraných sociologických šetření stáhnout v různých datových formátech běžně používaných statistických programů (SPSS, Stata atd.). Nutná je pouze registrace v datovém archivu, kterou lze provést on-line.

CVVM pravidelně vydává i tiskové zprávy, které zpravidla obsahují deskriptivní statistiky vybraných ukazatelů vztahujících se ke konkrétním zkoumaným otázkám. Mezi příklady nedávných šetření provedených CVVM a vztahujících se k systému školství a vzdělávání můžeme uvést např. následující: *Hodnocení kvality různých typů škol* (září 2016), *Občané o možnostech dosažení vzdělání* (září 2015), *Aktuální problémy českého školství očima veřejnosti* (2003), *Hodnocení různých typů škol pohledem české veřejnosti* (září 2014, září 2015), *Občané o možnostech dosažení vzdělání a školném* (září 2012), *Názory občanů na státní maturitu* (září 2011, září 2012), *Názory české veřejnosti na úroveň vzdělávání na různých typech škol* (září 2011). Výsledky těchto šetření jsou dostupné jak v podobě tiskových zpráv, tak v podobě datových souborů prostřednictvím Sociálněvědního datového archivu (viz výše).

1.7 Český statistický úřad

Český statistický úřad (ČSÚ) disponuje celou řadou použitelných dat. Data můžeme obecně rozdělit do tří kategorií: (a) data vztahující se k předpokladům vzdělávání v území (např. počet učitelů); (b) data pro tvorbu populačních prognóz a projekcí v kontextu naplněnosti škol; (c) data vztahující se k socioekonomickému statusu území.

Použitelná jsou zejména data pro kontextuální charakteristiky území, ve kterém se nachází konkrétní škola. ČSÚ sbírá data jak ročně, tak i za delší časové úseky (např. v rámci *Sčítání lidu, domů a bytů* [dále jen sčítání lidu], jež je prováděno zpravidla jednou za 10 let). Analytická využitelnost je tímto velmi omezena na případy časové shody sběru všech datových souborů uvažovaných k párování s daty z InspIS či s daty z mezinárodních šetření. Zároveň se liší dostupnost indikátorů na jednotlivých úrovních agregace. Nicméně kontextuální charakteristiky území jsou v kratším časovém intervalu relativně stabilní, proto je využití i časově ne zcela shodných dat přijatelnou variantou. Dopady proměny územních charakteristik se navíc zpravidla projevují s určitým časovým odstupem, což umožňuje zpětné využití dat ČSÚ s větší časovou odchylkou sběru.

Na úrovni tzv. základních sídelních jednotek jsou dostupná data zejména právě ze sčítání lidu. Základní sídelní jednotkou se zde rozumí jednotka představující částí území obce s jednoznačnými územně-technickými a urbanistickými podmínkami nebo spádová územní seskupení objektů obytného nebo rekreačního charakteru. Zbylá data nejsou vždy dostupná na takto nízké úrovni agregace a musíme se spokojit s úrovní obce, což opět značně ztěžuje využití dat pro potřeby sekundárních analýz na úrovni školy a nižší, tedy na úrovni učitele či studenta.

Pro oblast výzkumu vzdělávání a školství jsou využitelná zejména data ze *Sčítání lidu, domů a bytů*, a to právě díky skutečnosti, že je lze agregovat na menší úrovni, než je úroveň obce. Data ze sčítání lidu nám dají přesný obraz sociodemografické struktury obyvatelstva nejen v místě, kde se daná škola nachází, ale i přesnou sociodemografickou strukturu obyvatelstva spádové oblasti školy. Především jsou tato data pro potřeby dílčích analýz v rámci zvolených

⁷ Viz následující webový odkaz: <http://archiv.soc.cas.cz/>.

zájmových oblastí využitelná v souvislosti se zkoumáním socioekonomického statusu. Zmíněná data lze najít přímo ve *Veřejné databázi ČSÚ*, nicméně je praktičtější zaslat dotaz o vyžádání příslušných dat přímo na infoservis ČSÚ.

Z dostupných socioekonomických kontextuálních dat jsou k dispozici například údaje o věkové a vzdělanostní struktuře, podílu rozvedených, podílu nezaměstnaných, podílu OSVČ, podílu zaměstnanců, podílu nepracujících důchodců, počet domácností s připojením k internetu aj. Všechna data ze sčítání lidu lze agregovat na libovolnou územní jednotku. Tou může být například spádové území školy vymezené v *Geografickém informačním systému (GIS)*. Takto agregovaná data nám pak dají přesný kontextuální obraz populace, ze které pocházejí žáci základních a středních škol v konkrétní oblasti. Takové kontextuální informace jsou využitelné pro dílčí analýzy v rámci všech vybraných zájmových oblastí projektu KSH.

1.8 EUROSTAT

Eurostat je statistickým úřadem Evropské unie (EU), jehož primárním cílem je poskytovat data z nejrůznějších oblastí, která budou srovnatelná na evropské úrovni (komparace jednotlivých členských států či menších regionálních jednotek, například NUTS2). Tato data jsou Eurostatu dodávána přímo institucemi, které zajišťují komplexní sběr a analýzu dat na národní úrovni – v ČR se jedná o *Český statistický úřad*. Hlavním úkolem Eurostatu je převést tato data do takové podoby, aby byla srovnatelná na úrovni Evropské unie. Za tímto účelem musela být vyvinuta a následně implementována jednotná metodika pro sběr dat na národní úrovni jednotlivých členských států. Ta navíc Eurostatu umožňuje používat pro statistickou analýzu přímo národní data a nevyžaduje tak od samotného úřadu vlastní sběr dat.

Veškerá data z databáze Eurostatu jsou v současnosti veřejně dostupná. Makrodata na úrovni jednotlivých států jsou dostupná přímo na webových stránkách Eurostatu a lze je libovolně prohlížet, případně je stáhnout a dále s nimi pracovat (a to včetně metodiky sběru, seznamu indikátorů atd.).

Mikrodata agregovaná na úrovni jednotlivých osob, domácností či entit jsou dostupná pro výzkumné účely, avšak nejsou již k dispozici přímo na webových stránkách úřadu. Mikrodata zahrnují údaje z databází jednotlivých členských zemí, přičemž data jsou anonymizovaná. Jelikož se jedná o instituci Evropské unie, je třeba si o datové soubory zažádat na základě přesně určeného postupu, který nalezneme přímo na webových stránkách Eurostatu vždy u příslušného datasetu. Takto poskytnutá data jsou poté po schválení žádosti výzkumné organizaci dodána v rozmezí několika týdnů.

Z hlediska tematických oblastí, kterým se projekt KSH věnuje, mohou sloužit data Eurostatu pouze jako doplňující. Data využitelná pro samostatnou sekundární analýzu zde pravděpodobně nenajdeme. Datasety Eurostatu nám tak mohou posloužit spíše jako zdroj kontextuálních či doplňujících proměnných – typicky např. v případě agregovaných dat na základě sociodemografických charakteristik obyvatel ČR (v takovém případě bude ovšem jednodušší variantou tato data získat přímo od ČSÚ). Dále je možné využít data Eurostatu při případné komparaci systémů vzdělávání napříč evropskými zeměmi (např. při komparaci zemí v rámci mezinárodních šetření PISA, PIRLS, TIMSS apod.), a to opět jako zdroj kontextuálních či doplňujících proměnných srovnatelných napříč členskými zeměmi EU.

1.9 Člověk v tísní

Data nevládní neziskové organizace *Člověk v tísní* týkající se oblasti školství a vzdělávání jsou sbírána zejména v rámci vzdělávacího programu *Jeden svět na školách*. Ten má za cíl poskytovat školám materiální a metodickou výpomoc týkající se aktuálních témat

a novodobých dějin, přičemž spolupracuje s více než polovinou základních a středních škol v ČR.

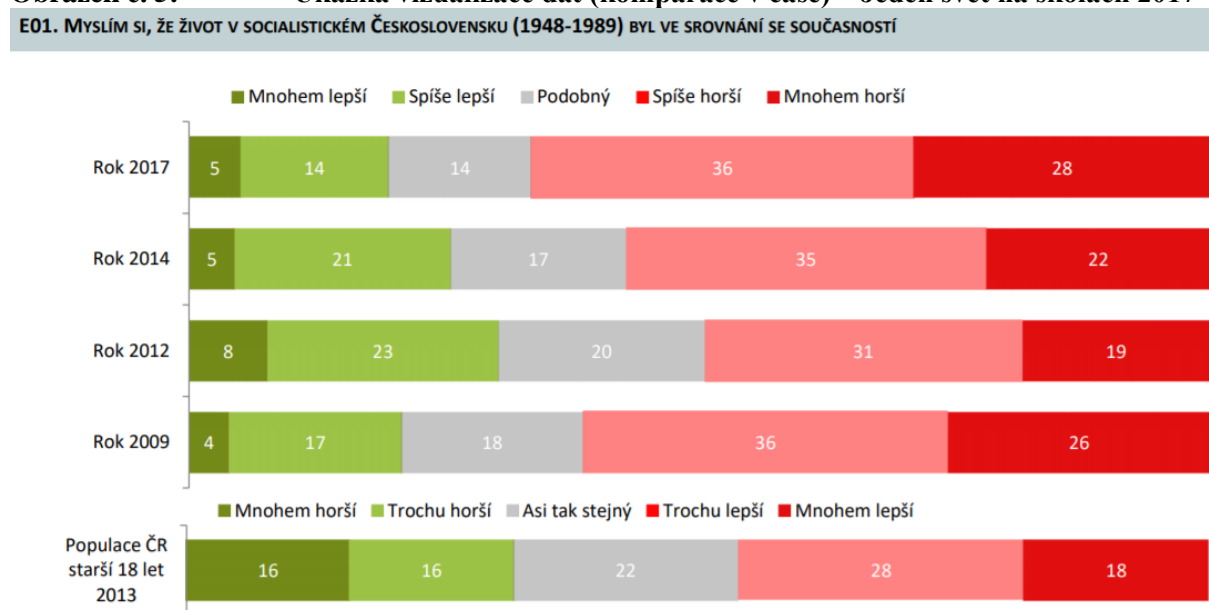
Výzkumy a shromažďování dat zajišťuje Člověk v tísni ve spolupráci s výzkumnými agenturami, a to výhradně za pomoci reprezentativních výběrových dotazníkových šetření, která se zaměřují na konkrétní problematiku a zjišťují zejména postojové a hodnotové orientace středoškolských studentů. Datové zdroje na úrovni dotazovaných žáků jsou pro výzkumné účely dostupné pouze na vyžádání a zpravidla za poplatek.

Z pohledu zvolených zájmových oblastí projektu KSH Člověk v tísni nedisponuje datovými zdroji vhodnými pro slučování s datovými soubory z mezinárodních šetření (s výjimkou dat šetření *International Civic and Citizenship Study, ICCS*) nebo s daty dostupnými z portálu InspIS. Šetření Člověka v tísni jako např. *Jeden svět na školách 2014* (postojové a hodnotové orientace středoškolských studentů) či *Rovnost a menšiny očima středoškoláků 2015* je možné využít zejména pro samostatné sekundární analýzy, případně – po doplnění o proměnné z datových souborů InspIS – pro další komplexní analýzy vybraných jevů, a to zejména v oblasti občanského vzdělávání.

Člověk v tísni neprovádí plošná či velmi rozsáhlá šetření, a to s ohledem na technickou a cenovou náročnost takových šetření. Šetření již realizovaná touto organizací (resp. agenturami typu *Median* či *Millward Brown*, jež tato šetření zprostředkovávají) lze ovšem v případě navázání spolupráce inovovat, pomocí systému InspIS pak případně rozšířit a díky opakovaným šetřením zahrnout i do časových řad.

Šetření realizovaná organizací Člověk v tísni staví (1) na reprezentativnosti skrze stratifikovaný náhodný výběr z kompletního seznamu středních škol v ČR. Výsledný vzorek lze po dovážení pokládat za reálný obraz populace středoškolských studentů. (2) Na stálosti vybraných otázek tak, aby mohlo docházet k porovnávání jejich vývoje v čase (viz např. obrázek č. 5). Přestože se nejedná o stejné studenty-případy, validita zjištění je zachována právě díky zajištění reprezentativnosti vzorku středoškolských studentů ve věku 15–20 let z hlediska sociodemografie, regionalita a typu studované školy.

Obrázek č. 5: Ukázka vizualizace dat (komparace v čase) – Jeden svět na školách 2017

*Když vezmete všechno dohromady a srovnáte minulý a současný režim, řekl(a) byste, že současný režim je lepší, stejný, nebo horší než ten předcházející, tj. před listopadem 1989? Zdroj: STEM, Trendy 1/2013, 1119 respondentů starších 18 let. Dostupné z: <https://www.stem.cz/nazor-verejnosti-na-soucasny-rezim/>

Zdroj: *Jeden svět na školách 2017*

Výběr proměnných výzkumu Jeden svět na školách 2017 (vysoké procento shody otázek s výzkumem 2014) pracuje se vzorkem 1 003 studentů z 33 škol s výběrem jedné třídy a cca 25 dotazníků na třídu. Vyjma standardně využívaných sociodemografických charakteristik, jako jsou pohlaví, věk, velikost místa bydliště, vzdělání rodičů a životní úroveň rodiny, směřuje k (1) participaci mládeže, kdy je sledována ochota chodit k volbám, stát se politikem, víra v možnost vlastní aktivitou něco změnit aj. (2) Informačnímu zázemí a gramotnosti sledující nejčastější zdroje informací o lokálních, národních i globálních problémech, míru využití prostředků elektronické komunikace včetně sociálních sítí, míru důvěry v různé zdroje informací zpravodajských a publicistických aj. (3) Československým dějinám a demokracii, kdy jsou sledovány postoje k současnému společenskému uspořádání v porovnání s obdobím socialismu, míra znalostí (skrže sebehodnocení) o období minulého režimu a postoje k demokracii a mezinárodní politice. (4) K samotnému hodnocení spokojenosti se školou (včetně důvodů nespokojenosti) a zjišťování názoru oslovených studentů na to, co by škola měla naučit.

Napříč výzkumem je využívána převážně deskriptivní statistika (četnosti a procenta) vycházející z proměnných na nominální a ordinální úrovni. Ordinální proměnné sledují např. souhlas se zněním výroků na škále rozhodně souhlasím – rozhodně nesouhlasím nebo určitě ano – určitě ne, míra využívání prostředků komunikace pak škálu nikdy – často, míra znalostí škálu téměř nic – dost apod. (viz obrázek č. 6).

Obrázek č. 6: Ukázka dotazníku výzkumu Jeden svět na školách 2017

Dotazník

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH STRANA 2

A01. V rámci běžné denní elektronické komunikace využívám... (zakrčíte v každém řádku jednu odpověď):

	velmi často	často	občas	jen výjimečně	nikdy
A Mobilní telefon (telefonování, sms)	☐	☐	☐	☐	☐
B E-mail	☐	☐	☐	☐	☐
C Facebook	☐	☐	☐	☐	☐
D Instagram	☐	☐	☐	☐	☐
E Twitter	☐	☐	☐	☐	☐
F Skype, Messenger, chat	☐	☐	☐	☐	☐
G Jiné	☐	☐	☐	☐	☐

A02. Pro řadu studentů jsou sociální sítě hlavním komunikačním prostředkem. Koukáte na sociální sítě (Facebook, Instagram, atd.) či po nich komunikujete... (zakrčíte v každém řádku jednu odpověď):

	velmi často	často	občas	jen výjimečně	nikdy
A Ihned po probuzení	☐	☐	☐	☐	☐
B Když nemohu spát	☐	☐	☐	☐	☐
C Při jídle s rodiči	☐	☐	☐	☐	☐
D Na akcích s kamarády	☐	☐	☐	☐	☐
E Při vyučování	☐	☐	☐	☐	☐

SEKCE B1. NEJVĚŠÍ PROBLÉMY MĚSTA BYDLIŠTĚ, ČR A SVĚTA

B01. Za největší problémy města/vesnice, ve kterém žijete, považují... (označte maximálně 5 možností):

A Špatné životní prostředí	☐
B Migraci / Cizince a přistěhovalce	☐
C Místní politickou reprezentaci	☐
D Dopravní situaci	☐
E Nedostatek příležitosti ke kulturnímu vyžití	☐
F Špatné mezilidské vztahy	☐
G Utvářenost a neshovinnost společnosti	☐
H Drogy	☐
I Kriminalitu	☐
J Rasismus	☐
K Nezaměstnanost	☐
L Korupci	☐
M Bezdomovectví	☐
N Špatné územní plánování	☐
O Soužití s romskou menšinou	☐
P Pasivita obyvatel	☐
Q Předlužení obyvatel a exekuce	☐
R Jiné	☐

MEDIAN - VÝZKUM TRHU A VÝVOJ SOFTWARE

STRANA 2

Zdroj: Jeden svět na školách 2017

Data výzkumu Stav výuky mediální výchovy na středních školách pracují se vzorkem 218 vyučujících mediální výchovy na školách vybraných stratifikovaným náhodným výběrem a dotazovaných online dotazníky (CAWI). Výzkum sleduje mj. frekvenci výuky mediální výchovy na školách, jaké materiály vyučující k výuce využívají, zda navštěvují kurzy DVPP

DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ NA STŘEDNÍCH ŠKOLÁCH STRANA 3

B04. Ze seznamu v otázce B03. považují za nejzávažnější... (vypište písmena odpovědí v pořadí podle závažnosti):

- 1) nejzávažnější
2)
3)

POKŮTY: Na otázku B05 odpovídejte jen, pokud jste jako jeden z největších problémů ČR (B03) či ve vaší obci (B01) vybral(a) CIZINCE A PŘISTĚHOVALCE (B):

B05. Soužití s CIZINCI A PŘISTĚHOVALCI ve vaší obci či v ČR považujete za problematické. Hlavní příčiny problémů v tomto soužití spatřujete:

Na straně české společnosti	☐
Na obou stranách rovněž	☐
Na straně cizinců a přistěhovalců	☐
Soužití s cizinci a přistěhovalci nepovažují za problematické	☐
Nevíím	☐

POKŮTY: Na otázku B06 odpovídejte jen, pokud jste jako jeden z největších problémů ČR (B03) či ve vaší obci (B01) vybral(a) SOUŽITÍ S ROMSKOU MENŠINOU (O):

B06. SOUŽITÍ S ROMSKOU MENŠINOU v vaší obci či v ČR považujete za problematické. Hlavní příčiny problémů v tomto soužití spatřujete:

Na straně české společnosti	☐
Na obou stranách rovněž	☐
Na straně Romů	☐
Soužití s Romy nepovažují za problematické	☐
Nevíím	☐

Nyní se, prosím, odpovězte od problémů České republiky a zamyslete se nad problémy celostátními.

B07. Za největší problémy současného světa považují... (Následující možnosti byly vybrány na základě dotazníkového šetření na vzorku studentů z různých typů středních škol.) (označte maximálně 5 možností):

A Globální oteplování	☐
B Nemoci (AIDS a jiné)	☐
C Špatné mezilidské vztahy	☐
D Chudobu v rozvojových zemích	☐
E Rasismus	☐
F Války a konflikty	☐
G Migraci	☐
H Špatné životní prostředí	☐
I Drogy	☐

MEDIAN - VÝZKUM TRHU A VÝVOJ SOFTWARE

STRANA 3

J Nedostatečná ochrana lidských práv	☐
K Korumunální způsob života	☐
L Terorismus	☐
M Globalizaci	☐
N Neidemokratické režimy	☐
O Předlužení	☐
P Negramotnost	☐
Q Nulboženství	☐
R Špatné fungování mezinárodních organizací (OSN, EU)	☐
S Sociální a majetkové rozdíly	☐
T Negativní vlivy a dezinformace médií	☐
U Jiné	☐

B08. Ze seznamu v otázce B07. považují za nejzávažnější... (vypište písmena odpovědí v pořadí podle závažnosti):

- 1) nejzávažnější
2)
3)

SEKCE B2. ANGAŽOVANOST

B09. Zamyslete se prosím opět na problémy, které vidíte ve vaší obci a v České republice. Máte pocit, že je vlastně aktivitou můžete ovlivnit? (zakrčíte jednu odpověď):

Určitě ano	☐
Spíše ano	☐
Spíše ne	☐
Určitě ne	☐

B10. Snažte či chystáte se být veřejně aktivní, abyste k řešení těchto problémů napomohli? (zakrčíte jednu odpověď):

Už se o to snažím	☐
Chystám se to udělat	☐
Nechystám se to dělat	☐

B11. Už jste někdy ohledně nějakého problému ve vaší obci či v České republice... (označte libovolný počet možností):

Podpsal(a) petici – fyzicky	☐
Podpsal(a) petici – online	☐
Napsal(a) politikovi či straně	☐
Aktivně se zúčastnil(a) nějaké diskuse a přednášky	☐
Aktivně se zúčastnil(a) online diskuse	☐
Zrealizoval aktivitu se spoluzájemci apod., která se týkala nějakého problému v obci	☐

STRANA 3

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

k tematice mediální výchovy, jaké vyučovací metody používají, jaké mají zdroje informací, jakým tématům se v mediální výchově věnují aj., přičemž je využívána taktéž převážně deskriptivní statistika s četnostmi a procenty za využití nominálních a ordinálních proměnných se stejnými či podobnými škálami (viz např. obrázek č. 7). Unikátním přínosem je zpráva z porovnání stavu výuky mediální výchovy mezi Prahou a dalšími regiony ČR, sledující zprostředkovaně rozdíly dle socioekonomického statusu žáků.

Obrázek č. 7: Ukázka vizualizace dat – výzkum o stavu výuky mediální výchovy na středních školách

Jakými aktivitami vyučující rozvíjejí mediální gramotnost žáků?

OT14. Jaké typy aktivit využíváte k výuce mediální výchovy nejčastěji? Vyberte maximálně 5 možností.

N = 218 respondentů; jen školy, kde se mediální výchova vyučuje; v grafu jsou znázorněna % odpovědí

Zdroj: *Jeden svět na školách 2018*

Potenciál upotřebitelnosti dat zmíněných výzkumů je především v inspiraci ohledně témat a konstrukce otázek, případně v datovém propojování se zdroji ČŠI za předpokladu, že bude v získaných datech dostupný unikátní identifikátor (ideálně REDIZO) pro účely propojení dat na úrovni škol. Data by mohla sloužit jako kontextuální proměnné v sekundárních analýzách ČŠI v rámci využívání konceptu sociálního kapitálu či debaty o fundamentálním vlivu socioekonomického statusu. Pro potřeby KA5 v rámci projektu KSH jsou uvedena data analyticky nevyužitelná.

1.10 MEDIAN

Výzkumná agentura MEDIAN, s.r.o., jako jeden z členů asociace SIMAR se zabývá výzkumy trhu, médií a veřejného mínění. Dílčí, avšak nezanedbatelnou činností jsou průzkumy v oblasti vzdělávání. Nejznámějšími průzkumy v oblasti vzdělávání jsou šetření *Jeden svět na školách 2014* a *Jeden svět na školách 2017*, případně *Výuka mediální výchovy na středních školách* aj., realizované pro organizaci Člověk v tísni, o.p.s., jež se zaměřují na zjišťování postojů a hodnotových orientací českých středoškoláků ve věku 15–20 let, s důrazem mj. na participaci

mládeže, konzumaci médií včetně sociálních sítí a hodnotové postoje mládeže k české, resp. československé minulosti a současnosti ze společensko-politického pohledu. Nedílnou součástí uvedených průzkumů jsou i otázky na postoje k procesu vzdělávání v oblasti občanské, mediální a informační gramotnosti. Uvedená šetření jsme zmiňovali v kapitole organizace Člověk v tísni, pro něž byla tato určena. Dále je proto nerozvádíme.

Jiným průzkumem v oblasti vzdělávání je šetření *Obědy zdarma v předškolním a základním vzdělávání*⁸ sledující postoje české populace k obědům ve školách zdarma včetně postojů zástupců mateřských a základních škol a zabývající se jejich zkušenostmi a postoji k dětem ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, přičemž reprezentativní vzorek 477 mateřských a základních škol je užitečný zejména úrovní dotazování (ředitelé a zástupci škol). Prezentace a vizualizace dat v uvedené analýze probíhají standardním deskriptivním způsobem obdobným jako ve výzkumech Jeden svět na školách, příklady zde proto neuvádíme.

Data průzkumu postojů k obědům zdarma nabízí potenciálně upotřebitelná data pro potřeby KA5, a to zejména kontextuální faktory na úrovni školy s důrazem na socioekonomické rozdíly, tedy pro výzkumy ČŠI v oblasti SES a jeho dopadů na podmínky, průběh a výsledky vzdělávání. Podmínkou je možnost vyžádání dat (agentura MEDIAN má zpravidla vstřícný přístup k poskytování dat) a možnost data propojovat skrze unikátní identifikátor školy (ideálně REDIZO).

Dalším výzkumem vzdělávání je např. *Digitální gramotnost: Zpráva o stavu a výuce digitální gramotnosti a komparace se zahraničím*⁹ zpracovaná pro MPSV. Agentura MEDIAN zde využívá jednak data ČSÚ, Eurostatu, ICILS a jiných výzkumů, jednak data rozsáhlého průzkumu Market & Media & Lifestyle – TGI (komerční data), která sledují mj. spotřebitelské chování v konzumaci médií a používání ICT. Sleduje se např. využívání antivirových programů, využívání internetu obecně dle sociodemografických charakteristik apod. Prezentace a vizualizace dat jsou velmi podobné výše uvedeným průzkumům, jejich příklady zde proto neuvádíme.

Data sledující digitální gramotnost mohou být užitečná pro sledování problematiky ICT na školách. Propojitelnost dat přímo pro účely aktivit KA5 je nicméně nízká, jelikož data jsou strukturována dle věku, ne dle navštěvované školy – a propojení jednotlivých mladých respondentů skrze identifikátor REDIZO tak pravděpodobně nebude možné.

Posledním příkladem výzkumu vzdělávání je šetření *Sociální inkluze ve vzdělávání*¹⁰ realizované agenturou MEDIAN pro organizaci EDUin na reprezentativním vzorku 1 027 respondentů ve věku 18+. Sledovány jsou postoje veřejnosti k inkluzi, přičemž kromě deskriptivní prezentace a vizualizace dat je ve větší míře využívána metoda faktorové analýzy. Vizualizace dat je obdobná jako u předchozích šetření, její příklady proto neuvádíme.

Ačkoli data sledující problematiku sociální inkluze jsou pro potřeby ČŠI upotřebitelná a i pro aktivitu KA5 projektu KSH by upotřebitelnost nebyla zanedbatelná, pouhé šetření názorů a postojů veřejnosti bez dotazování např. škol, tedy bez možnosti propojení dat, činí data spíše nevyužitelná.

1.11 Společnost pro kvalitu školy

Sdružení Společnost pro kvalitu školy se od konce 90. let 20. st. zabývá monitorováním kvality mateřských, základních a středních škol v ČR (dříve jako Klíč, o. s.). Kromě monitoringu

⁸ Dostupné z: http://osf.cz/wp-content/uploads/2017/08/OSF_Studie_Obedy_zdarma-1.pdf.

⁹ Dostupné z: https://www.mpsv.cz/files/clanky/31592/Digitalni_gramotnost_researce.pdf.

¹⁰ Dostupné z: <https://drive.google.com/file/d/0B4CRI6qnQpfBRF12YnBTMGZvS0E/view>.

kvality od roku 2007 testuje žáky na školách pomocí metody relativního přírůstku znalostí žáka. Testování je nabízeno pro 3., 5., 7. a 9. ročníky základních škol včetně odpovídajících ročníků víceletých gymnázií a pro 1. a 3. ročníky SŠ – a to z oblastí českého jazyka, anglického jazyka, matematiky a tématu člověk a svět. Pro střední školy není nabízeno téma člověk a svět, přidána je možnost testování německého jazyka. Mimo testování žáků základních a středních škol umožňuje organizace využívat nástroje pro autoevaluaci škol pomocí systému IS Diagnostic.

Vyjma dat z testování, jež by bylo možné porovnávat s výsledky jiných testování, a dat z evaluací, jež by mohla sloužit jako kontextuální faktory na úrovni školy, realizuje organizace i řadu projektů zaměřených na hodnocení vzdělávání. Z témat zájmu aktivity KA5 se jako potenciálně přínosný jeví projekt *ICT nás baví* sledující mj. práci školního koordinátora ICT, projekt *Zlepšení podmínek pro implementaci inovativních metod a forem výuky přírodovědných předmětů na ZŠ* aj. Řada projektů je zaměřena spíše směrem případové studie nebo datově omezené kvalitativní či kvantitativní studie, propojitelnost dat s daty ČŠI pro potřeby aktivity KA5 v rámci projektu KSH je tak spíše omezená. Data testování a evaluací jsou navíc založena na dobrovolné účasti škol, před případným datovým propojováním by tak bylo nutné individuálně pro každý datový soubor zjišťovat relevanci a validitu dat.

1.12 Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání

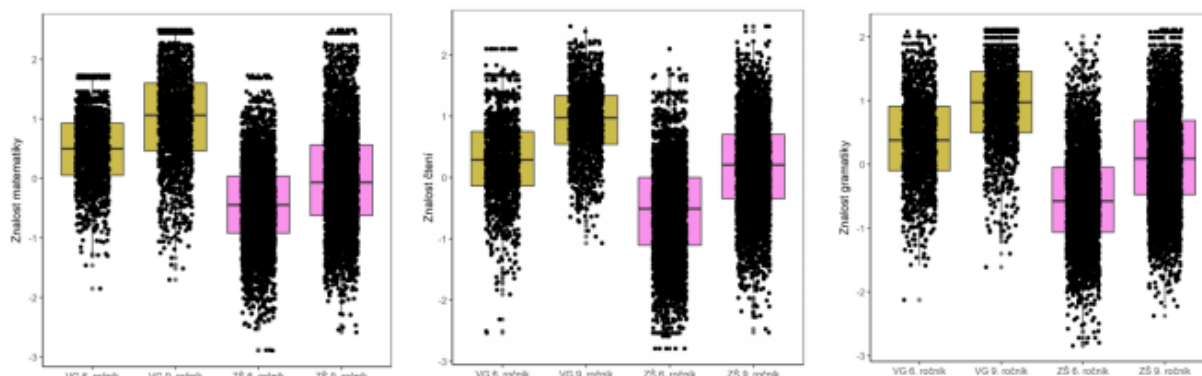
Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání (ÚVRV) je pracoviště Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy věnující se výzkumné, vývojové a vzdělávací činnosti v oblasti pedagogických věd. Úzce spolupracuje s MŠMT, stejně jako dalšími orgány státní správy či neziskovými organizacemi, které se zaměřují na zkvalitňování školního vzdělávání, profesionalizaci učitelů a zavádění inovací do vzdělávání.

Jednou z oblastí působnosti ÚVRV je již zmíněná výzkumná činnost. V jejím rámci jsou realizovány výzkumné projekty financované především *Grantovou agenturou ČR (GA ČR)* či ze strany MŠMT, ale i v rámci evropských výzkumných projektů. Mezi zkoumané oblasti, které jsou z hlediska projektu KSH relevantní pro další sekundární či dílčí analýzy v rámci zvolených zájmových oblastí, patří např. vliv sociálního a ekonomického statusu, genderu a etnicity na výsledky vzdělávání, dále sekundární analýzy dat z mezinárodních výzkumů výsledků vzdělávání či výzkum učitelů s důrazem na zjišťování jejich postojů a přesvědčení, hodnocení podmínek práce učitelů a možností jejich dalšího profesního růstu.

Aktuálně stěžejním výzkumem Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání je *longitudinální studie CLoSE* sledující stejné žáky během čtyř let jejich vzdělávacího procesu (testování v 6. a 9. ročníku ZŠ). Analýzy jsou prováděny se souborem 5 229 případů (žáků) z 408 tříd ze 180 škol (celkový počet zúčastněných žáků je vyšší, vyřazení byli žáci nepřítomní při jednom z termínů testování). Dílčím výstupem studie je sledování přidáné hodnoty víceletých gymnázií sledováním stejných žáků v čase dle typu studované školy za kontroly zejména socioekonomického statusu (vzdělání a prestiž povolání rodičů s počtem knih v domácnosti). Závisle proměnná v analýzách je reprezentována výsledky testů z matematiky, čtenářské gramotnosti a jazykových dovedností. Dílčí prezentace výsledků zahrnuje vyjma použití deskriptivních statistik (kvantily SES, četnosti a procenta) testování statisticky významných rozdílů průměrů dle typu školy, rovněž i standardizaci skóre z testovaných gramotností a porovnání mezi typy škol (viz obrázek č. 8), v kompletních výsledcích výzkumu se však očekává využití i hierarchického regresního modelování.

Obrázek č. 8: Ukázka vizualizace dat studie CLoSE – porovnání standardizovaného skóre testovaných gramotností dle typu školy

Graf 1. Skóre všech studentů v 6. a v 9. třídě dle typu školy (první zleva - matematika, prostřední - čtenářská gramotnost, pravý - jazykové dovednosti)

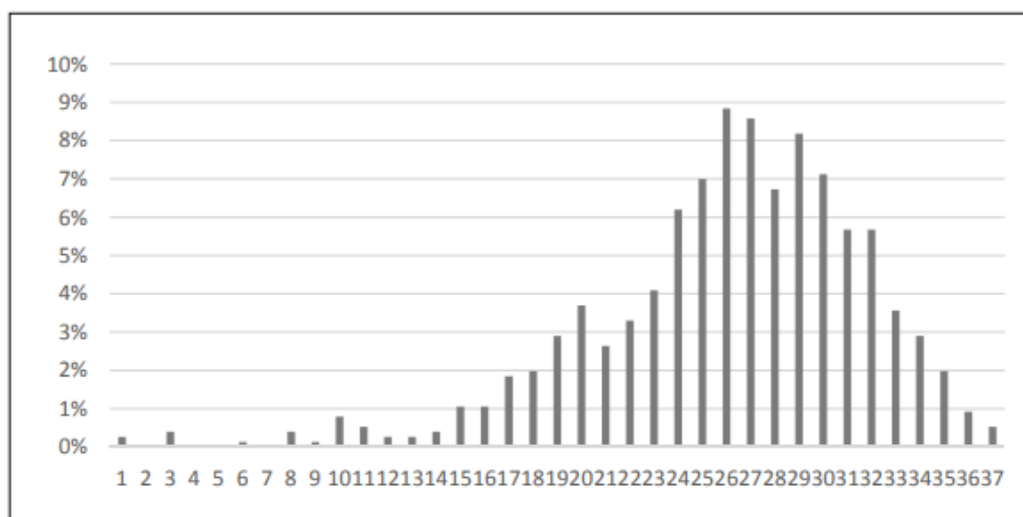

Zdroj: Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání 2017

Druhým dílčím výsledkem studie CLoSE je výstup v podobě publikace *Spravedlivý start? Nerovné šance v předškolním vzdělávání a při přechodu na základní školu*, která se zaměřuje na srovnávání handicapů žáků (zejména co se týká socioekonomického statusu) již v předškolním vzdělávání. Výstup pracuje s daty ze vzorku 95 mateřských škol, ve kterých byla náhodně vybrána jedna předškolní třída nebo předškoláci z různých tříd (dle struktury MŠ). Dotazováno bylo 2 008 rodičů (z 87 % matky) s návratností 49,5 %, děti byly po souhlasu rodičů diagnostikovány co do matematických dovedností a zrakové percepce jako dvou významných oblastí reprezentujících kognitivní úroveň dětí. Výzkum pracuje s širokou paletou metod od základních deskriptivních statistik až po složitější statistické testy včetně regresních analýz. Využíváno je např. grafické rozložení bodového skóre či korelace výsledků subtestů mezi sebou či s jednotlivými úlohami.

Obrázek č. 9: Ukázka vizualizace dat z výzkumu CLoSE

Graf 2-1 Rozložení bodů v testu zrakového vnímání

Zdroj: Greger et al. 2015¹¹

¹¹ Dostupné z: http://pages.pedf.cuni.cz/uvrv/files/2016/04/Spravedlivy_start.pdf.

Obrázek č. 10: Ukázka prezentace dat výzkumu CLoSE
Tabulka 2-2 Vzájemné korelace subtestů

	data autorky testu						TEST LF	
	sub_1	sub_2	sub_3	sub_4	sub_5	sub_6		
sub_1		0,33	0,34	0,34	0,34	0,41	0,70	
sub_2	0,27		0,25	0,29	0,24	0,27	0,52	
sub_3	---	---		0,27	0,18	0,27	0,64	
data CLoSE	sub_4	0,25	0,17	---		0,26	0,25	0,66
	sub_5	0,26	0,21	---	0,19		0,43	0,66
	sub_6	0,44	0,23	---	0,20	0,37		0,65
TEST CLOSE		0,65	0,45	---	0,68	0,69	0,64	

Poznámka: Nad diagonálou jsou korelace spočtené na datech autorky, pod diagonálou na datech CLoSE.

Zdroj: Greger et al. 2015

Obrázek č. 11: Ukázka prezentace dat výzkumu CLoSE – dovednostní kategorie
Tabulka 2-7 Kategorie pro vyhodnocení úlohy

	Do kolika umí počítat.	relativní četnosti dětí	B1_ body	chybně 1 (v dané kat.)	chybně 2 (v dané kat.)
KatB1_1	Umí do méně než 10, neumí odříkávat od 4	3 %	0		
KatB1_2	Umí do méně než 10, umí odříkávat i od 4	3 %	1		
KatB1_3	Umí do 10 až 14 včetně	19 %	2	27 %	27 %
KatB1_4	Umí do 15 až 19 včetně	8 %	3	30 %	45 %
KatB1_5	Umí do 20 až 29 včetně	19 %	4	23 %	28 %
KatB1_6	Umí do 30 a více	48 %	5	12 %	7 %

Zdroj: Greger et al. 2015

Obrázek č. 12: Ukázka prezentace dat výzkumu CLoSE – regresní analýza
 Tabulka 2-19 Regresní analýza výsledků v testech podle rodinného zázemí

	koeficient determi-nace	Jaké je Vaše nejvyšší ukončené školní vzdělání?	Jaké je nejvyšší školní vzdělání druhého rodiče Vašeho dítěte?	Máte ve Vaší domácnosti více než 200 knih?
CELKEM_M_steny	0,135	0,405***	0,455***	0,354*
CELKEM_ZP_steny	0,071	0,382***	0,210*	0,442**
MB_body	0,097	0,263**	0,359***	0,369**
MC_body	0,030	0,138	0,170*	0,126
MD_body	0,037	0,074	0,094*	0,208**
ME_body	0,075	0,357***	0,309***	0,302*
MF_body	0,044	0,265**	0,218**	-0,056
MG_body	0,093	0,157*	0,351***	0,250*
MI_body	0,029	0,231**	0,093	0,158
CELKEM_M	0,137	1,497***	1,581***	1,354**
CELKEM_M_cislo	0,127	0,915***	1,189***	1,048**

* p<0,001, ** p<0,01, *** p<0,001

Zdroj: Greger et al. 2015

Potenciální přínos studie CLoSE pro analytickou činnost ČŠI je v inspiraci výzkumu. Longitudinální studie jsou (vyjma těžko realizovatelných experimentů) jedním z prostředků, jak zjišťovat kauzalitu ve vztahu mezi proměnnými a činit obecně platnější závěry, než je možné z jiných typů analytických činností včetně mezinárodních šetření s hierarchicky strukturovanými daty. Nevýhodou takové studie je její finanční, organizační a časová náročnost a spíše zbytečnost případného datového propojování se zdroji ČŠI (maximálně kontextuální faktory na úrovni školy v jednotlivých letech provádění longitudinální studie), stejně tak pro potřeby analýz KA5 v rámci projektu KSH. Přidaná hodnota takových studií samotných je nicméně nesporná a má potenciál vysoce převažovat vynaložené náklady a uvažované nevýhody. Data ÚVRV jsou vzhledem ke svému charakteru (financování ze zdrojů GA ČR) zpravidla nedostupná i na vyžádání, a to minimálně po dobu trvání konkrétního projektu.

1.13 Institut výzkumu školního vzdělávání

Institut výzkumu školního vzdělávání (IVŠV) je vědecko-výzkumné pracoviště působící v rámci Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Primárním záměrem tohoto institutu je systematicky rozvíjet výzkum školního vzdělávání, přičemž pozornost výzkumu je soustředěna na předpoklady, procesy a výsledky vzdělávání ve školách různého typu a stupně. Samotná výzkumná činnost IVŠV je organizována skrze nejrůznější projekty a granty, z nichž je většina financována *Grantovou agenturou České republiky (GA ČR)* nebo *Grantovou agenturou Masarykovy univerzity*. V rámci těchto projektů jsou zkoumány zejména tři hlavní oblasti: obsah a cíle vzdělávání (tzv. kurikulum), vyučování a učení, učitelská profesionalizace a s nimi související problémy v současném systému vzdělávání.

Výstupy jednotlivých projektů a grantů pak tvoří rozsáhlou škálu tematicky zaměřených textů, které se věnují výzkumu nejrůznějších dílčích oblastí ve vzdělávání, ať už se jedná o obsah učiva na různých stupních škol, analýzu konkrétních předmětů a metod výuky v těchto

předmětech, profesní přístup pedagogických pracovníků či školské reformy. Výzkumná činnost je prováděna za pomoci kvalitativních, ale i kvantitativních metod, kam spadá např. analýza vyučovacích hodin jednotlivých předmětů, analýza učebnic, analýza obsahu a cílů výuky, vyplňování a následná analýza různých dotazníků apod.

Z uvedeného je zřejmé, že IVŠV by měl disponovat poměrně rozsáhlou sbírkou kvantitativních dat, z nichž některé by bylo možné využít i pro sekundární analýzy realizované ČŠI, a to zejména pro získání doplňujících či kontextuálních proměnných (typicky např. data z dílčích výzkumů výukových metod). Využitelnost dat pro potřeby KA5 je nicméně omezená. Data IVŠV rovněž nejsou veřejně dostupná (především díky financování ze zdrojů grantových agentur) a bylo by nutné o ně požádat přímo u samotného institutu až po skončení konkrétního projektu, ke kterému se data vztahují.

Aktuální projekty IVŠV jsou převážně zaměřeny na osoby učitele, na jejich profesní vidění (využití eye-trackingu), vnímání kurikulárních změn, socializaci začínajících učitelů, učitelskou přípravu aj.

Z důvodu kvantity výzkumných projektů a publikací z nich vycházejících a z důvodu rozdílné dostupnosti nejen datových souborů, ale samotných publikací, uvádíme jen namátkové příklady vizualizace dat a jejich případné upotřebitelnosti pro potřeby ČŠI. Jeden z příkladů vychází z výzkumného projektu *Kvalitní škola* z let 2009–2011 sledujícího zavádění kurikulárních změn na gymnáziích jak kvalitativně (rozhovory), tak kvantitativně (dotazníkové šetření na reprezentativním souboru gymnázií doplněná případovými studii tvorby kurikul, videostudií, realizace kurikul a expertním šetřením). Data jsou ve výzkumné zprávě¹² prezentována především deskriptivní formou (procenta a četnosti) a kvalitativně/textově.

Obrázek č. 13: Ukázka prezentace dat výzkumu *Kvalitní škola* – průřezová témata

	výstupy za jednotlivé ročníky				celkem
	1.	2.	3.	4.	
znalost	33	38	44	28	143
dovednost	17	22	32	23	94
postoj	1	1	2	2	6
hodnota	0	0	0	0	0
transfer / situační kontext	5	8	10	3	26

Tab. A.2: Analýza ŠVP - výstupy předmětu

Zdroj: VÚP 2011

¹² Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/weduresearch/texty/plne/kvalitniskola3.pdf>.

Obrázek č. 14: Ukázka prezentace dat výzkumu Kvalitní škola – průřezová témata

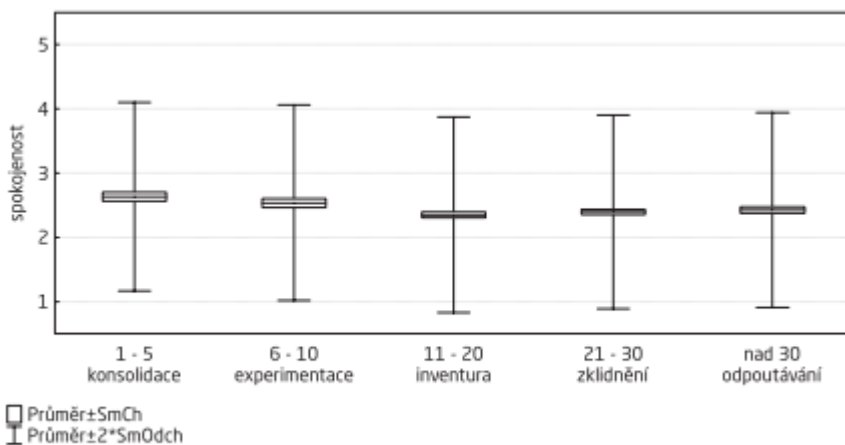
Předmět	celkový možný počet průníků	počet využitých průníků	využití průníků (%)
Biologie	65	61	94
Chemie	60	26	43
Hudební obor	40	17	42
Matematika	95	38	40
Výtvarný obor	30	12	40
Dějepis	60	23	38
Cizí jazyky	140	51	36
Český jazyk	60	7	12
Fyzika	165	1	0
Základy společenských věd	60	5	8
Literatura	0	0	0

Tab. H.2: Průniky v jednotlivých předmětech u průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova

Zdroj: VÚP 2011

Pro dotazníkové šetření¹³ stejného výzkumu byli osloveni učitelé náhodně vybraných gymnázií v ČR se zohledněním účasti v pilotní tvorbě RVP. Vybrána byla všechna pilotní (16) a 20 % (náhodně) z nepilotních gymnázií, celkem 91 gymnázií a jejich učitelé. Návratnost dotazníků byla mezi 30–35 % na úrovni učitelů (přesný počet učitelů není znám), nominálně se jednalo o 1 098 učitelů z 58 gymnázií. Data byla dle potřeby agregována do nových proměnných, např. rozdíly v názorech osob z téže školy byly řešeny kategorizací (vedení vs. učitelé). Použité metody lze zahrnout do kategorie základní popisné statistiky (míry centrální tendence, směrodatná odchylka aj.) a metody inferenční statistiky (ANOVA, T-test, H-test, chí-kvadrát, faktorová analýza s rotací varimax aj.), které ČŠI běžně využívá.

Obrázek č. 15: Ukázka vizualizace dat výzkumu Kvalitní škola – data dotazníkového šetření

Graf 3: Míra spokojenosti se školstvím a GV dle délky praxe

Zdroj: VÚP 2011

¹³ Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/weduresearch/texty/plne/kvalitniskola2.pdf>.

Obrázek č. 16: Ukázka prezentace dat výzkumu Kvalitní škola – data dotazníkového šetření

Obeznámenost s:	R
1o celkovými záměry ve školství	0,25**
2o reformními záměry v GV	0,31**
3o části RVP G týkající se obecných východisek	0,30**
4o části RVP G týkající se předmětů jejich aprobace	0,26**
5o části RVP G týkající se ostatních předmětů	0,21**
6o ŠVP jejich školy	0,27**
průměrná míra obeznámenosti (1o-6o)	0,35**

** statisticky významné na hladině významnosti 0,00

Tab. 10: Vztah podpory reformě a obeznámenosti s ní

Zdroj: VÚP 2011

Obrázek č. 17: Ukázka prezentace dat výzkumu Kvalitní škola – faktorová analýza

Položky dotazníku	faktory a faktorové zátěže		
	1	2	3
1p Obsah výuky má vycházet ze systematiky oboru - na ni se orientují především	0,225323	0,010957	0,641469
2p Škola má zprostředkovávat především odborné znalosti - to je její hlavní funkce	-0,024391	-0,028809	0,840009
3p Při přípravě na výuku zohledňuji především hledisko oboru - to mě zajímá nejvíce	0,076310	-0,002249	0,839887
5p Nejdůležitější jsou pro mě žáci - za klíčové považují připravit je smysluplně na budoucnost	0,792363	0,066632	0,103150
6p Potřebuji pedagogickou svobodu k tomu, abych mohl/a zohledňovat potřeby žáků - jsou výchozí pro výběr učiva	0,734680	-0,009995	0,066468
7p Při přípravě na výuku jsem veden/a především úvahami, jak na tom jsou žáci - navázat na to, co umí, to je mým hlavním úkolem	0,827228	0,009372	0,091192
8p Bez RVP a ŠVP bych se neobešel - jsou důležitým rámcem pro orientaci výuky	-0,036637	0,826783	0,048602
9p V RVP a ŠVP nacházím podněty pro výuku	0,004702	0,874271	-0,033587
10p Když plánuji výuku, opírám se přirozeně o školní vzdělávací program	0,093998	0,784424	-0,034966
vlastní číslo	2,290842	2,067575	1,480289
vysvětlený rozptyl (%)	25,45380	22,97306	16,44765
kumulativní součet vysvětleného rozptylu	25,45380	48,42686	64,87451

Tab. 21: Hlavní údaje z faktorové analýzy položek zaměřených na učitelovo pojetí kurikula (tučně zátěže > 0,6)

Zdroj: VÚP 2011

Potenciální přínos uvedeného příkladu výzkumu je v jeho komplexitě. Kvalitativní rozhovory následované kvantitativním šetřením doplněným případovými studiemi, videostudií a expertním šetřením umožňují komplexnější pokrytí zkoumané problematiky než izolovaná šetření. Jistým příkladem obdobného postupu mohou být kvantitativní šetření realizovaná ČŠI následovaná hospitací na stejných školách. Diferenciace přístupů ke sběru dat s následnou možností propojení dat dokáže podchytit nevýhody každého z přístupů a zajistit tak větší validitu získaných dat. Pro případné propojování dat (nejen s uvedeným příkladem výzkumu) by nicméně bylo nutné zajistit použití unikátních identifikátorů zapojených škol (např. REDIZO), získaná data by pak mohla sloužit jako další kontextuální faktory při běžných analytických činnostech ČŠI. Pro podrobnější posouzení upotřebitelnosti dat by však bylo nutné získat neomezený přístup ke zdrojovým datům značného množství výzkumných projektů.

1.14 Národní ústav pro vzdělávání

Národní ústav pro vzdělávání (NÚV) je školské poradenské zařízení a rovněž zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků působící pod MŠMT, které vzniklo v roce 2011 sloučením několika dílčích ústavů zabývajících se touto činností. Hlavním cílem NÚV je pomáhat všestrannému rozvoji pedagogických pracovníků, včetně podpory v oblasti pedagogicko-psychologického, výchovného a kariérního poradenství jak pro školy, tak pro samotné pedagogické pracovníky. Ústav má na starosti rovněž tvorbu rámcových vzdělávacích programů, dále pomáhá školám s vytvářením vlastních vzdělávacích programů i s jejich zaváděním do výuky, přičemž klade důraz na principy inovace ve výuce, individuálního přístupu k žákům a modernizaci škol.

NÚV nabízí pedagogickým pracovníkům i školám a školským zařízením taktéž zprostředkování vzdělávacích programů a diagnostických nástrojů. Ty se objevují ve formě různých metodických příruček a publikací věnujících se nejrůznějším tématům všeobecného a odborného vzdělávání či pedagogicko-psychologickému poradenství, stejně jako ve formě dotazníků či testů v konkrétních oblastech vzdělávání (baterie testů pro školy jsou poskytovány například pro oblast čtenářské či matematické gramotnosti). Konkrétní baterie testů pak mohou být poskytnuty zdarma nebo za poplatek.

NÚV publikuje některé tematicky zaměřené analýzy, jež se však převážně věnují např. uplatnění absolventů středních škol a stavu pracovního trhu v souvislosti se vzděláváním, podmínkám pro vzdělávání mimořádně nadaných žáků, zařízením pro výkon ústavní a ochranné výchovy apod. Uvedené tematické okruhy ovšem nejsou relevantní pro sekundární či dílčí analýzy v rámci zvolených zájmových oblastí aktivity KA5 projektu KSH.

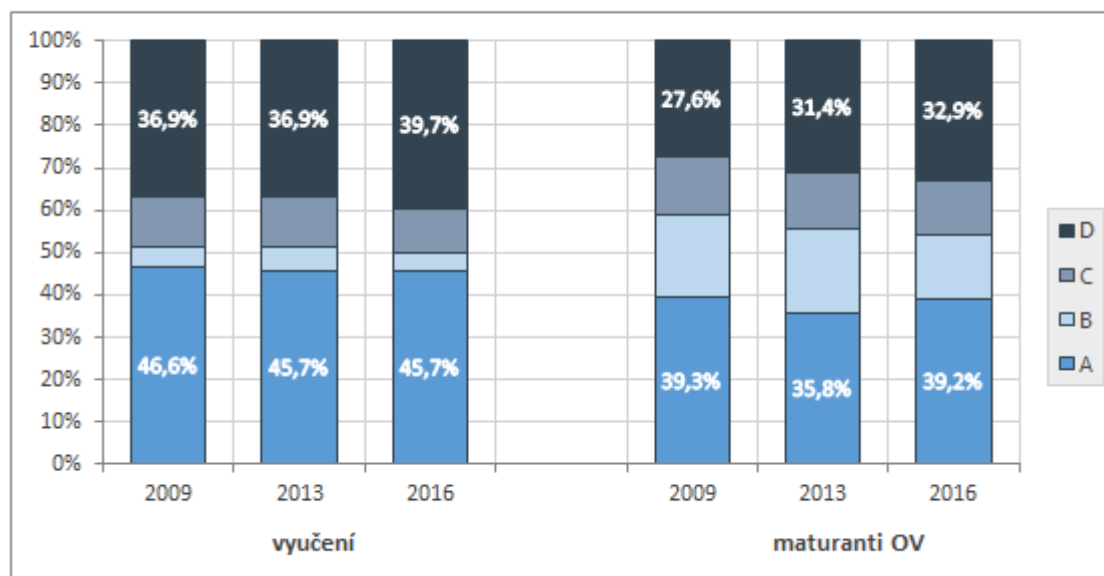
Charakter studií NÚV proto značně omezuje analytický potenciál případně získaných datových souborů pro potřeby analýz ČŠI. Nicméně studie zaměřující se na problematiku přechodu studentů ze středních škol na pracovní trh mohou poskytnout kontextuální proměnné o výsledcích vzdělávání.

Z uvedeného okruhu témat můžeme zmínit např. studii *Shoda dosaženého vzdělání a vykonávaného zaměstnání – 2016*¹⁴. Data pochází z *Výběrového šetření pracovních sil*, přičemž lze zkoumat pouze studenty vyučené a studenty s maturitou v odborném vzdělávání. Studie pracuje s kategorizací míry shody A–D (úplná shoda – hrubá neshoda) a kategorizací profesí CZ-ISCO na absolventech s maturitou ve věku 20–24 let, kteří ukončili studium v letech 2011–2015, a vyučených, kteří ukončili přípravu v letech 2010–2014. Zaměstnání je hodnoceno za rok 2016. Prezentace dat probíhá výhradně formou tabulkových přehledů a grafických znázornění četností a procentuálních hodnot (viz např. obrázek č. 18).

¹⁴ Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Publikace/Shoda_2016_GD_pro_www.pdf.

Obrázek č. 18: Ukázka vizualizace dat NÚV – hodnocení shody vzdělání a zaměstnání

Obr. 6: Vývoj hodnocení shody vyučených a maturantů OV všech EAO (2009, 2013 a 2016)

A – úplná shoda, B – částečná shoda, C – dílčí neshoda, D – hrubá neshoda

Zdroj: NÚV 2016

Upotřebitelnost dat pro analýzy aktivity KA5 v projektu KSH je spíše okrajová, jak už bylo uvedeno výše. Data jsou využitelná pro samostatné analýzy (při propojení s dalšími daty) či k dílčímu hodnocení úspěšnosti škol dle procenta absolventů se shodným povoláním. Jako takový může podobný indikátor sloužit jako kontextuální proměnná na úrovni školy pro další analýzy (např. v případě tvorby big-data databáze údajů o školách).

1.15 Národní institut pro další vzdělávání

Národní institut pro další vzdělávání (NIDV) je organizací působící pod MŠMT, která se soustředí na další vzdělávání a profesní rozvoj pedagogických pracovníků škol. Součástí činnosti je také systémová péče o nadané či mimořádně nadané děti a mládež nebo realizace projektů zacílených na vytváření inovací v systému školství a celoplošnou podporu pedagogů ve zvyšování kompetencí.

Za účelem sledování stavu dalšího vzdělávání pedagogů institut provádí výzkumná šetření a analýzy, které sdílí výhradně s MŠMT. V rámci této činnosti se zabývá zkoumáním výsledků aktivit, přípravou koncepcí poskytování dalšího vzdělávání apod. Konkrétně realizuje např. dotazníková šetření nebo tzv. focus groups (skupinové diskuze). Data získaná z těchto výzkumných aktivit se tematicky vztahují k oblastem činnosti samotného institutu, resp. k oblasti dalšího vzdělávání v obecném rozsahu, a nejsou zveřejněna pro možnosti dalších analýz. Výzkumná činnost se současně zaměřuje i na oblast dětí, mládeže a neformálního vzdělávání.

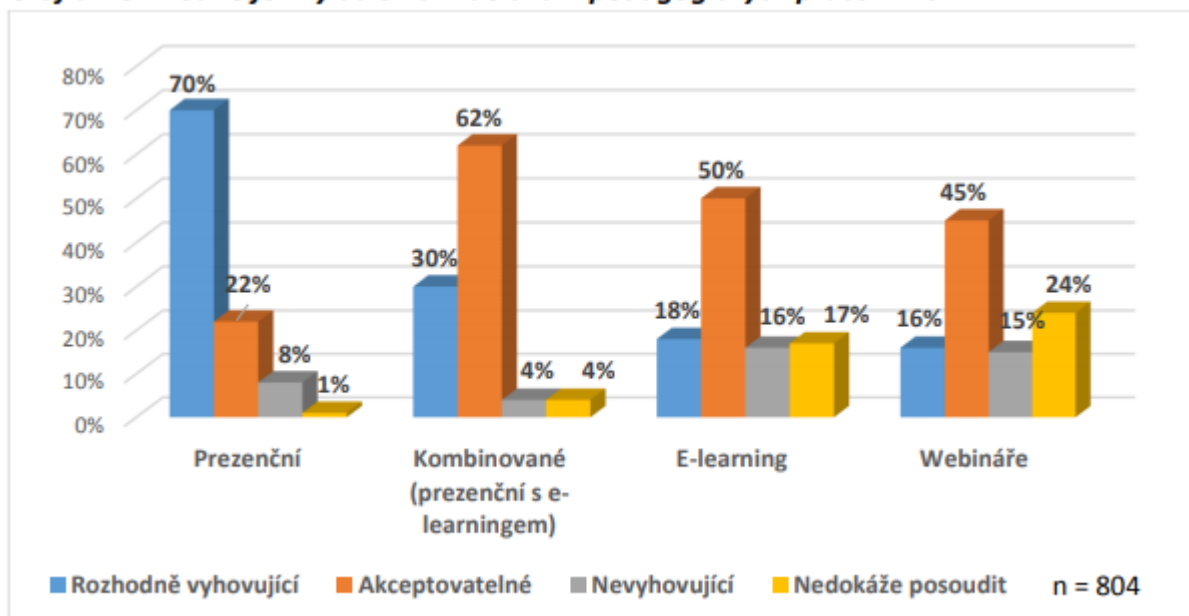
NIDV je pověřen spravováním *Národního registru výzkumů o dětech a mládeži*¹⁵, portálu provozovaného MŠMT. Jedná se o portál sdružující výzkumy z oblasti školství a vzdělávání, které pochází od různých institucí, organizací i jednotlivců. Každý registrovaný výzkum lze pro vlastní potřebu volně stáhnout a dále používat.

¹⁵ Viz na následujících webových stránkách: www.vyzkum-mladez.cz.

Jedním z veřejně dostupných výzkumů, do jisté míry upotřebitelných pro analytické činnosti ČŠI, je *Analýza vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků v ZŠ¹⁶*, která sloužila jako podklad pro přípravu koncepce poskytování DVPP pro roky 2015–2017. Data byla sbírána trojím způsobem: skupinovými rozhovory s řediteli základních škol, rešerší dokumentů zabývajících se stavem základního vzdělávání (včetně materiálů ČŠI) a dotazníkovým šetřením mezi řediteli ZŠ (alternativně jejich zástupci). Sestavený dotazník (ověřený pilotáží a upravený do finální podoby) byl zaslán v červnu 2015 na adresu všech základních škol v registru NIDV (více než 4 000 škol) s návratností dotazníků z 804 škol.

Dotazník se zaměřoval na témata DVPP s důrazem na preferovanou formu vzdělávacích programů DVPP a jejich témata, prostory k realizaci programů, faktory důležité při výběru vzdělávacího programu, akceptovatelnou finanční částku z rozpočtu školy na DVPP aj. Prezentace dat probíhala výhradně pomocí deskriptivní statistiky se znázorněním četností a procentuálních podílů (viz např. obrázek č. 19).

Obrázek č. 19: Ukázka vizualizace dat NIDV – DVPP
Graf č. 10 Vhodné formy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků

Zdroj: NIDV 2015

Uvedená data mohou sloužit ČŠI spíše pro tematickou inspiraci při vytváření formulářů k dotazování škol. Ačkoli je problematika DVPP v gesci NIDV, vybraná data lze využít jako další kontextuální faktor důrazu školy na DVPP v případě propojení s datovými zdroji ČŠI skrze unikátní identifikátory. Další studie zveřejněné NIDV tematicky vybočují z rámce projektu KSH a zejména z rámce činnosti aktivity KA5.

Jak bylo uvedeno výše, NIDV je správcem *Národního registru výzkumů o dětech a mládeži*. Z aktuálních výzkumů zveřejněných v registru je potenciálně upotřebitelnou *Sociodemografická analýza – Mapa rozložení ohrožení dětí a rodin v ČR¹⁷* zpracovaná agenturou SocioFactor pro Ministerstvo práce a sociálních věcí¹⁸ z roku 2013. Analýza se zaměřila na tvorbu podkladů pro optimalizaci řízení a financování systému péče o ohrožené

¹⁶ Dostupné na následujícím odkaze: http://nidv.conka.pro/media/materialy/analyzy_dvpp/priloha3.pdf.

¹⁷ Dostupné z: <http://www.vyzkum-mladez.cz/zprava/1525119500.pdf>.

¹⁸ MPSV není běžným realizátorem výzkumů vzdělávání, dokument proto ponecháváme v kapitole správce Národního registru výzkumu o dětech a mládeži.

děti a rodiny, a to na úrovni krajů, okresů a ORP či příslušných částí statutárních měst s agendou SPOD. Součástí výzkumu byla identifikace rizikových jevů (viz obrázek č. 20) a jejich operacionalizace, kdy pro oblast demografického a sociálního prostředí bylo vytvořeno 16 indikátorů, pro oblast ekonomické aktivity 13 indikátorů a pro oblast neúplnosti a nefunkčnosti rodiny 19 indikátorů dle dostupnosti kvantitativních dat pro jednotlivé indikátory.

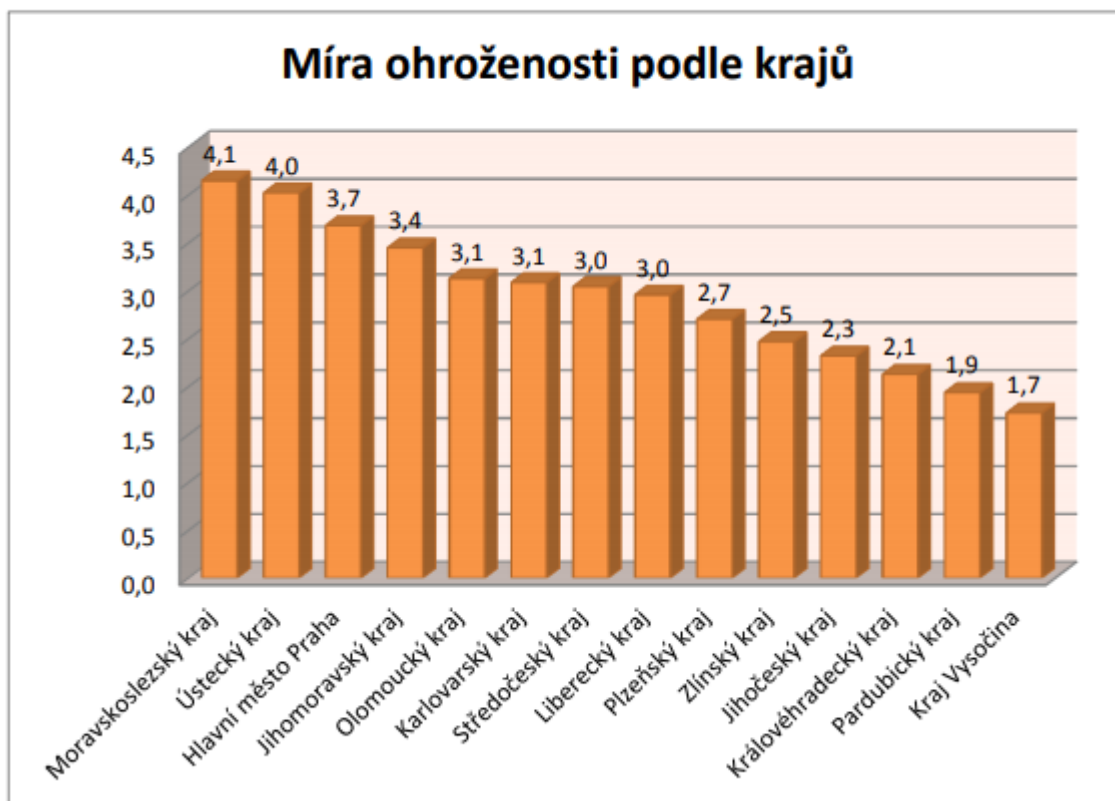
Obrázek č. 20: Ukázka vizualizace dat SocioFactor pro MPSV: Přehled indikátorů rizikových jevů

DIMENZE	INDIKÁTOR	ČÍSLO
DEMOGRAFICKÉ A SOCIÁLNÍ PROSTŘEDÍ	Obytná plocha na 1 osobu v m ²	I1
	Výše obvyklého nájemného – m ² za měsíc v Kč	I2
	Obyvatelstvo podle způsobu bydlení – v zařízeních a jinde než v bytech a zařízeních	I3
	Obydlené byty podle technické vybavenosti – vodovod v bytě	I4
	Obydlené byty podle technické vybavenosti – vlastní splachovací záchod	I5
	Obydlené byty podle technické vybavenosti – vlastní koupelna, sprchovací kout	I6
	Bytové domácnosti podle vybavení osobním počítačem s internetem	I7
	Počet dětí celkově – průměrný počet za rok 2008 - 2011	I8
	Počet živě narozených dětí – průměrný počet za rok 2009 - 2011	I9
	Podíl osob s nižším vzděláním – základní a neukončené vzdělání za rok 2011	I10
	Naděje na dožití mužů při narození v období 2007-2011	I11
	Naděje na dožití žen při narození v období 2007-2011	I12
	Vícečetné rodiny – za rok 2011	I13
	Index rozdrobenosti sídelní struktury – za rok 2011	I14
	Pracovní neschopnost – za rok 2011	I36
	Sebevraždnost – za rok 2011	I37
	EKONOMICKÁ AKTIVITA, NEZAMĚSTNANOST, PŘÍJEMCI DÁVEK	Intenzita podnikání – průměrný počet fyzických osob za rok 2010 a 2011
Intenzita podnikání – průměrný počet právnických osob za rok 2010 a 2011		I16
Průměrná míra nezaměstnanosti – za rok 2010		I17
Ekonomicky neaktivní obyvatelstvo – za rok 2011		I18
Počet uchazečů o zaměstnání na 1 pracovní místo – za rok 2011		I19
Počet příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi - příspěvek na živobytí 2008 - 2011		I20
Počty příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi - doplatek na bydlení 2008 - 2011		I21
Počty příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi - mimořádná okamžitá pomoc za rok 2008 - 2011		I22
Počty příjemců příspěvku na péči za rok 2008 - 2011		I23
Počty příjemců dávek státní sociální podpory - příspěvek na bydlení za rok 2008 - 2011		I24
Počty příjemců dávek státní sociální podpory - přídavek na dítě za rok 2008 - 2011		I25
NEÚPLNOST A NEFUNKČNOST RODINY A JEJÍ OHROŽENÍ	Počty příjemců dávek státní sociální podpory - rodičovský příspěvek za rok 2008 - 2011	I26
	Počty příjemců dávek péčovské péče - za rok 2008 - 2012	I39
	Děti narozené mimo manželství za rok 2009 - 2011	I27
	Nezletilí rodiče za rok 2008 - 2011	I28
	Úhrnná rozvodovost za rok 2008 - 2011	I29
	Počet neúplných rodin se závislými dětmi za rok 2008 - 2011	I30
	Počet rozvodů na 100 sňatků	I31
	Cizinci mladší 18 let se zaevidovaným pobytem na území ČR k 31. 12. 2011	I32
	Počet Romů na 1 tisíc obyvatel - za rok 2011	I33
	Kriminalita dětí – za roky 2008 - 2012	I34
	Děti jako oběti trestné činnosti – za roky 2008 - 2012	I35
Návštěvnost pediatra – děti 0 – 14 let za rok 2011	I38	
Klienti sociálně pedagogických poraden - za rok 2008 - 2010	I40	
Počty případů evidovaných OSPOD - za rok 2008 - 2011	I41	
Umístění dětí do náhradní rodinné péče - za rok 2008 - 2011	I42	
Pěstounské rodiny - za rok 2008 - 2011	I43	
Návštěvy sociálních pracovníků v rodině - za rok 2008 - 2011	I44	
Stanovení dohledu soudem či obecním úřadem - za rok 2008 - 2011	I45	
Týrané, zneužívané a zanedbávané děti - za rok 2008 - 2011	I46	
Děti s nařízenou ústavní výchovou - za rok 2008 - 2011	I47	
Klienti kurátora pro mládež - za rok 2008 - 2011	I48	

Zdroj: SocioFactor 2013

Pro účely analýzy byl každý indikátor vyjádřen na škále 1 (nejpříznivější) až 5 (nejméně příznivý), následně byly jednotlivé indikátory v jednotlivých územních jednotkách známkovány, nejprve dle jednotlivých dimenzí, posléze jako souhrnný indikátor.

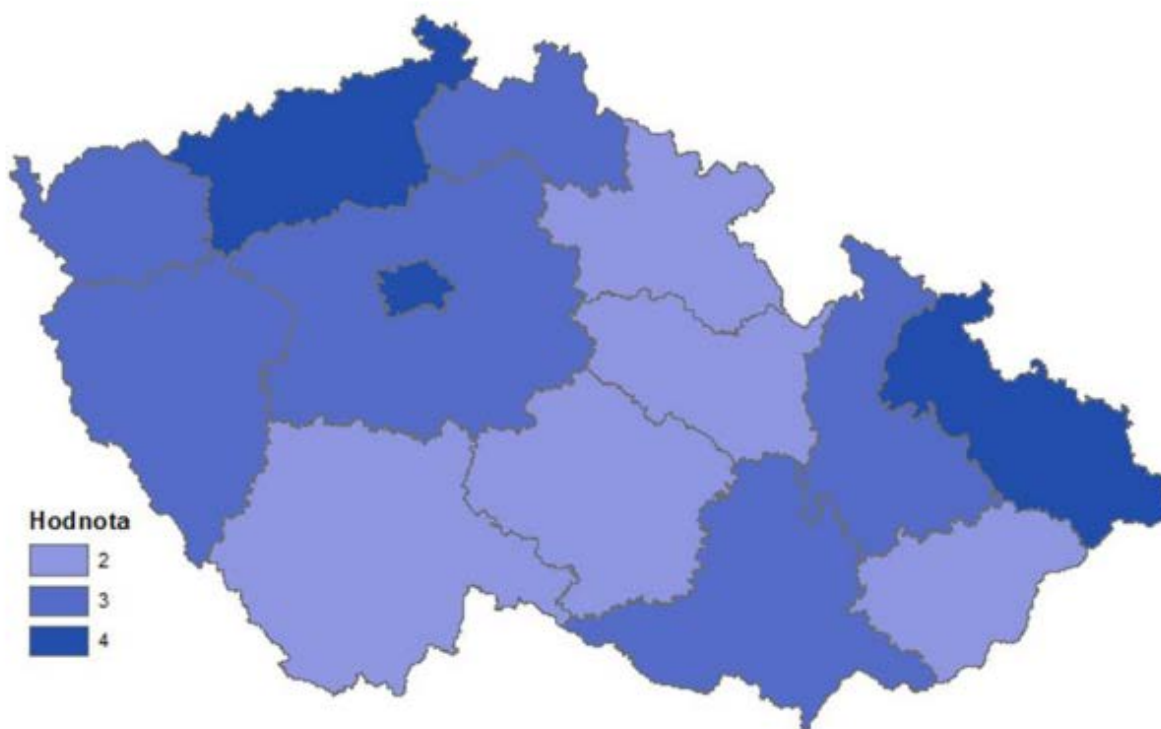
Obrázek č. 21: Ukázka vizualizace dat SocioFactor pro MPSV
Graf 1 – Pořadí krajů ČR podle míry ohrožení dětí, mládeže a rodin

Zdroj: SocioFactor 2013

Obrázek č. 22: Ukázka vizualizace dat SocioFactor pro MPSV – prostorové rozložení souhrnného indikátoru ohrožení dětí a rodin dle krajů

Mapa 161 – Indikátory souhrnně podle krajů

Zdroj: SocioFactor 2013

Uvedený výzkum může být pro ČŠI přínosný jako zdroj kvalitních a propracovaných kontextuálních dat. Analýzy se svými výsledky de facto shodují s dřívějšími zjištěními ČŠI (sociální kapitál, fundamentální vliv SES apod.), co se týká strukturálního postižení určitých regionů, jež má dopad i na vzdělávací výsledky žáků a studentů v těchto regionech. Možnost propojit uvedená data s dalšími datovými zdroji ČŠI může poskytnout velice detailní obrázek zejména o příčinách postižení určitých regionů a mohou nastínit oblasti, na které by ČŠI, je-li to reálné, mohla směřovat svou snahu o zlepšování podmínek vzdělávání, či ukázat, do jakých oblastí by mohla směřovat analytické snahy. Výhodou uvedených dat je jejich územní zakotvenost a s tím související relativně snadná propojitelnost se stávajícími datovými zdroji ČŠI.

1.16 EDUIN

Organizace **EDUin** poskytuje platformu pro lepší informovanost laické i odborné veřejnosti o tématech spojených se vzděláváním, poskytuje metodické a výukové materiály, pořádá vzdělávací workshopy či se zapojuje do přípravy a prosazování vzdělávací politiky.

Organizace dosud neshromažďuje žádná relevantní data využitelná pro analýzu vybraných zájmových oblastí v rámci projektu KSH, ani pro jiné komplexní či dílčí analýzy. Jediným tematicky využitelným přínosem je tzv. *Mapa aktivních škol* – interaktivní mapa zaznamenávající školy, které se zapojují do různých projektů z oblasti participace rodičů na fungování školy, ekologické i jiné udržitelnosti apod. Tato mapa může být zdrojem několika kontextuálních proměnných teoreticky ovlivňujících výsledky žáků škol zapojených do mezinárodních šetření, stejně tak může být zdrojem různých kontextuálních proměnných

v rámci dílčích sekundárních analýz. Po propojení s daty InspIS poskytne další řadu kontextuálních proměnných.

Mapa aktivních škol tedy slouží jako potenciální náhradní zdroj informací o zapojení škol do různých projektů. Jako taková může být snadno aktualizována a rozšiřována o zaznamenávání dalších aktivit škol využitelných jako kontextuální proměnná v sekundárních i dílčích tematických analýzách. Vzhledem k malému rozsahu dat z této mapy je ovšem jejich aktuální analytická užitečnost nízká.

2 Datové zdroje v ČR

Předchozí rešerše identifikovala jednotlivé instituce provádějící sběr dat, která by se následně mohla využít pro další analýzy (především pro analýzy prováděné ze strany ČŠI, dále pak byly identifikovány vybrané datové zdroje potenciálně využitelné pro potřeby aktivit KA5 v rámci projektu KSH). Ať už při propojení s daty z mezinárodních šetření, tak pro specifické tematické analýzy. Instituce z hlediska upotřebitelnosti datových zdrojů můžeme třídit do několika kategorií.

1. **Vzdělávací výsledky** – Cermat, ČŠI InspIS, Scio, Kalibro
2. **Podmínky vzdělávání** – ČŠI InspIS, ČSÚ (financování škol, náklady na žáka atd.), NÚV
3. **Socioekonomický kontext území** – ČSÚ, Agentura pro sociální začleňování Úřadu vlády ČR (identifikace vyloučených lokalit)
4. **Potřeby trhu práce** – MPSV (data o nezaměstnanosti absolventů dle typů škol)

Již předchozí kapitola se detailněji věnovala některým datovým zdrojům. Cílem této kapitoly je nalezené poznatky syntetizovat, utřídit a zpřehlednit. K tomu slouží analýza jednotlivých datových souborů, které se dotýkají oblasti vzdělávání. Zařazeny jsou i dílčí datové soubory institucí, které nebyly v předchozí kapitole detailně popsány ať už z důvodu nižší relevance, tak i z důvodů, že představují pouhý zdroj dat bez dalšího využití. Dále jednotlivé identifikované datové zdroje z hlediska zdroje, vývoje časových řad, typů proměnných a relevance dat.¹⁹ Zdroje datových souborů jsou převážně instituce a organizace, kterým se podrobněji věnovala předchozí kapitola. V rámci této analýzy samotných datových souborů je nutné upozornit, že samotné datové soubory většinou obsahují celou řadu proměnných, které jsou na rozdílné úrovni agregace, rozdílné úrovni měření (nominální, ordinální, škálová). Datové soubory zpravidla obsahují velký počet proměnných. Analyzovat jednotlivé proměnné datových souborů nedává praktický smysl a výsledná analytická tabulka by obsahovala desetitisíce řádků jednotlivých proměnných. Z tohoto důvodu jsou analyzovány datové soubory jako celek. Analýza upotřebitelnosti datových souborů je uvedena v následující tabulce.

¹⁹ V tabulce nejsou zahrnuty ty datové zdroje, které sice mohou být teoreticky využity k analýze výsledků ve vzdělávání, ale svým charakterem se nejedná o data přímo spojená s oblastí vzdělávání (například volební výsledky, složení krajských rad, složení městských rad a zastupitelstev, proměnné sociálního kapitálu, mapa exekucí a celá řada dalších veřejně dostupných dat). Zahrnuty nejsou zdroje, jejichž získání jen pro účely této analýzy by bylo komplikované (např. komerční zdroje).

Tabulka č. 2: Charakteristiky vybraných datových souborů upotřebitelných pro potřeby KA5

Datový soubor	Zdroj dat	Vývoj časových řad	Typ proměnných	Úrovně měření	Relevance dat a využití	Dostupnost
SLDB 2011	ČSÚ	Census (interval 10 let)	Škálové sociodemografické a kontextuální	Stát, okres, ORP, obec, sídelní jednotka – případně po geokódování dat spádová oblast školy	Párování s REDIZO školy, kontextuální charakteristiky území	Veřejně dostupné
SLDB 2001	ČSÚ	Census (interval 10 let)	Škálové sociodemografické a kontextuální	Stát, okres, ORP, obec, sídelní jednotka – případně po geokódování dat spádová oblast školy	Párování s REDIZO školy, kontextuální charakteristiky území	Veřejně dostupné
Česká republika v číslech mezi lety 1989 a 2016	ČSÚ	Roční	Škálové proměnné o počtu zařízení a žáků	Stát, okres, kraj (na vyžádání obec)	Demografické predikce, počty zaměstnanců atd.	Částečně veřejně dostupné
Výběrové šetření o využívání ICT v domácnostech a mezi jednotlivci	ČSÚ	Roční od roku 2003	Škálová proměnná (podíly)	Stát (odpovídá okolo 9 000 jednotlivců starších 16 let)	Nízká	Veřejně dostupné
CVVM Naše společnost září 2016	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Hodnocení kvality různých typů škol	Veřejně dostupné
CVVM Naše společnost září 2015	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Občané o možnostech dosažení vzdělání	Veřejně dostupné
CVVM Naše společnost září 2015	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Hodnocení různých typů škol pohledem české veřejnosti	Veřejně dostupné
CVVM Naše společnost září 2014	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Hodnocení různých typů škol pohledem české veřejnosti	Veřejně dostupné
CVVM Naše společnost září 2012	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Občané o možnostech dosažení vzdělání a školním	Veřejně dostupné

*Komplexní analýza dostupnosti stávajících
datových zdrojů a jejich upotřebitelnosti*

Datový soubor	Zdroj dat	Vývoj časových řad	Typ proměnných	Úrovně měření	Relevance dat a využití	Dostupnost
CVVM Naše společnost září 2012	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Názory občanů na státní maturitu	Veřejně dostupné
CVVM Naše společnost září 2011	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Názory občanů na státní maturitu	Veřejně dostupné
CVVM Naše společnost září 2011	ČSDA	Roční od 2011	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Názory české veřejnosti na úroveň vzdělávání na různých typech škol	Veřejně dostupné
Aktuální problémy českého školství očima veřejnosti 2003	ČSDA	Specifický výzkum	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (populace ČR)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Názory české veřejnosti na úroveň vzdělávání na různých typech škol	Veřejně dostupné
Jeden svět na školách 2014, 2017	Člověk v tísni	Specifický výzkum	Ordinální, kategorické – názorové postoje respondentů (SŠ studenti 15–20 let)	Dotazníkové šetření, individuální úroveň respondenta	Občanské vzdělávání	Na vyžádání
Statistické ročenky školství a další výstupy	MŠMT	Roční	Škálové	Stát, kraj (škola)	Kontextuální charakteristiky	Veřejně dostupné (na vyžádání)
ICT ve školách (údaje z výkazu R13-01 od ředitelství školy týkající se vybavení škol ICT)	MŠMT	Jednorázová data k 30. 9. 2016	Kategorické, škálové	Škola	Bez identifikátoru školy, jen údaje o počtech ICT vybavení, možná agregace na úroveň kraje či okresu, obecně nízká využitelnost	Veřejně dostupné

Pozn.: Tabulka neobsahuje datové soubory InspIS. Výběr těchto souborů obsahuje tabulka č. 1 výše v textu.

Shrnutí a doporučení

Pro potřeby dílčích i komplexních analýz je možné vytvořit jednotnou databázi všech veřejně dostupných datových souborů, které tato analýza identifikovala. Ty budou rozříděny dle zdroje dat, tematického zaměření, úrovně měření (žáci, školy, kraje, stát). Jednalo by se o datový archiv, který by byl veřejně dostupný (např. na stránkách ČŠI) v českém i anglickém jazyce. Vytvoření online datového archivu si vyžádá pouze činnost stávajících zaměstnanců.

V dnešní éře pokročilých analýz velkého objemu dat (*big data*) by komplexnost, porovnatelnost a systematickosti zvýšilo propojování všech dat do jednoho velkého datového souboru. Základním identifikátorem tohoto souboru by byl kód školy (např. REDIZO). Kód školy umožňuje snadnou párovatelnost, resp. propojitelnost různých datových sad. Druhým identifikátorem by byl kód obce, pro členěná statutární města a hlavní město Prahu pak kód místní části. Krokem k systematizaci by bylo pravidelné udržování této databáze, což by umožnilo ČŠI provádět sofistikované analýzy na velkém množství dat (například v programu R). Pro kvantitativní analýzu dat z této databáze pak nemusí být splněny zcela přísné akademické standardy, jako je reprezentativnost vzorku. Způsobem vytěžení všech dat by byl tzv. data mining. Jedná se o analytický způsob získávání netriviálních skrytých a potenciálně užitečných informací z velkého množství dat.

Webové stránky příslušných institucí

Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání. Webové stránky. Dostupné z:
<http://www.ceremat.cz/>

Czech Longitudinal Study in Education, CLoSE. Webové stránky. Dostupné z:
<http://czechlongitudinal.blogspot.cz/>

Český sociálněvědní datový archiv, Sociologický ústav Akademie věd České republiky.
Webové stránky. Dostupné z: <http://archiv.soc.cas.cz/>

Český statistický úřad. Webové stránky. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

Česká školní inspekce. Webové stránky. Dostupné z: <http://www.csicr.cz/>

Člověk v tísni. Webové stránky. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/>

EDUin. Webové stránky. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/>

Eurostat (Statistický úřad Evropské unie). Webové stránky. Dostupné z:
<http://ec.europa.eu/eurostat>

Institut výzkumu školního vzdělávání, Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity v Brně.
Webové stránky. Dostupné z: <http://www.ped.muni.cz/weduresearch/joomla/>

Jeden svět na školách, Člověk v tísni. Webové stránky. Dostupné z: <https://www.jsns.cz/>

Kalibro Projekt s. r. o. Webové stránky. Dostupné z: <http://www.kalibro.eu/>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Webové stránky. Dostupné z:
<http://www.msmt.cz/>

Národní institut pro další vzdělávání. Webové stránky. Dostupné z: <https://www.nidv.cz/>

Národní registr výzkumů o dětech a mládeži. Webové stránky. Dostupné z:
<http://www.vyzkum-mladez.cz/cs/registr>

Národní ústav pro vzdělávání. Webové stránky. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/>

SCIO. Webové stránky. Dostupné z: <https://www.scio.cz/>

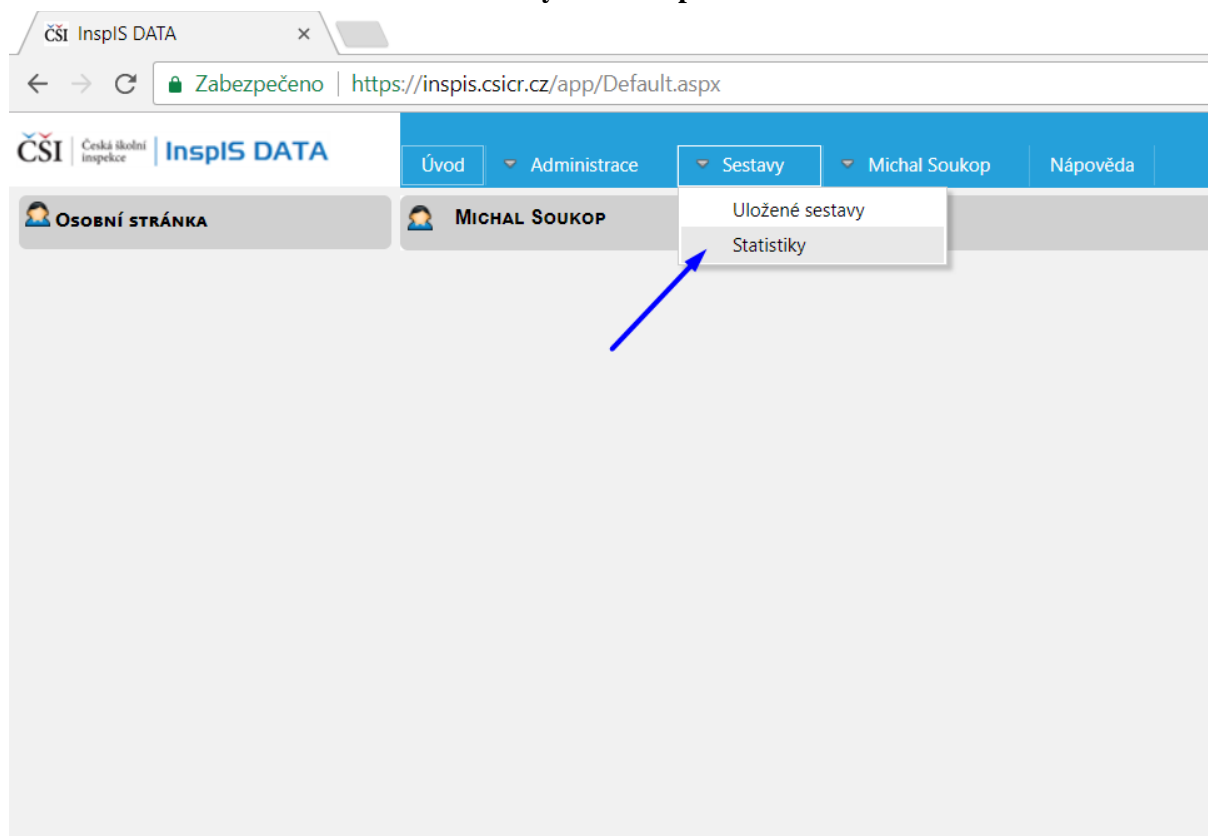
Ústav výzkumu a rozvoje vzdělávání, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze.
Webové stránky. Dostupné z: <http://pages.pedf.cuni.cz/uvrv/>

Přílohy

Příloha č. 1: Průvodce pro získání dat ze systému InspIS DATA

Po přihlášení do systému InspIS na stránkách inspis.csicr.cz se nám při běžném přístupu ke statistikám zobrazí relativně prázdná úvodní obrazovka. Pro zobrazení uložených dat musíme přejít do záložky „Sestavy“ → „Statistiky“ (obrázek č. 23).

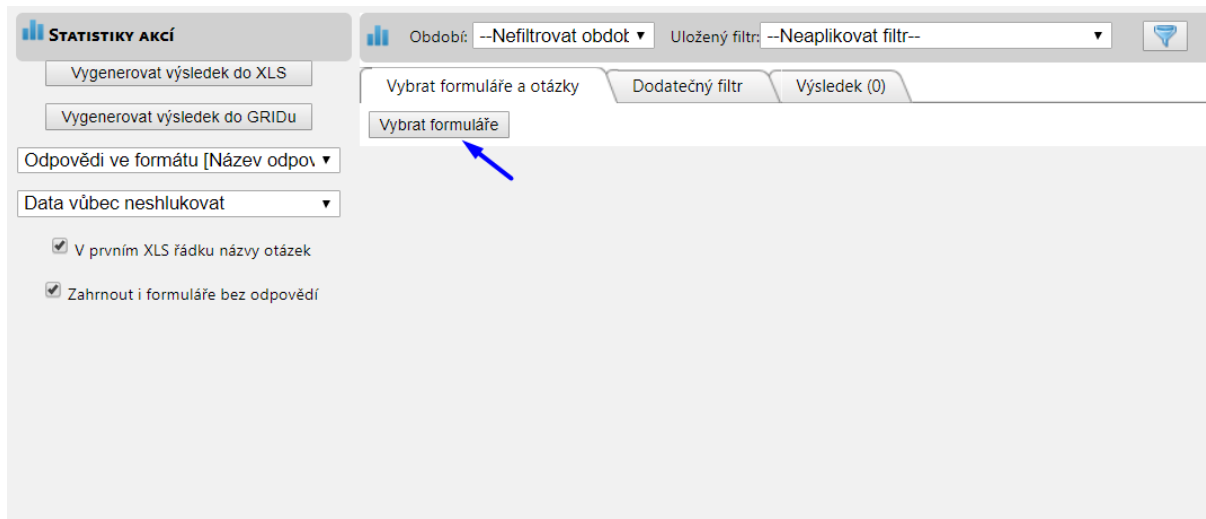
Obrázek č. 23: Úvodní obrazovka systému InspIS²⁰

Otevřená záložka nabízí celou řadu nastavení pro generování datového souboru. Datový soubor však musíme nejdříve otevřít, abychom s ním mohli pracovat a aplikovat nabízená nastavení. Pro vybrání požadovaného datového souboru proto klikneme na „**Vybrat formuláře**“ (obrázek č. 24).

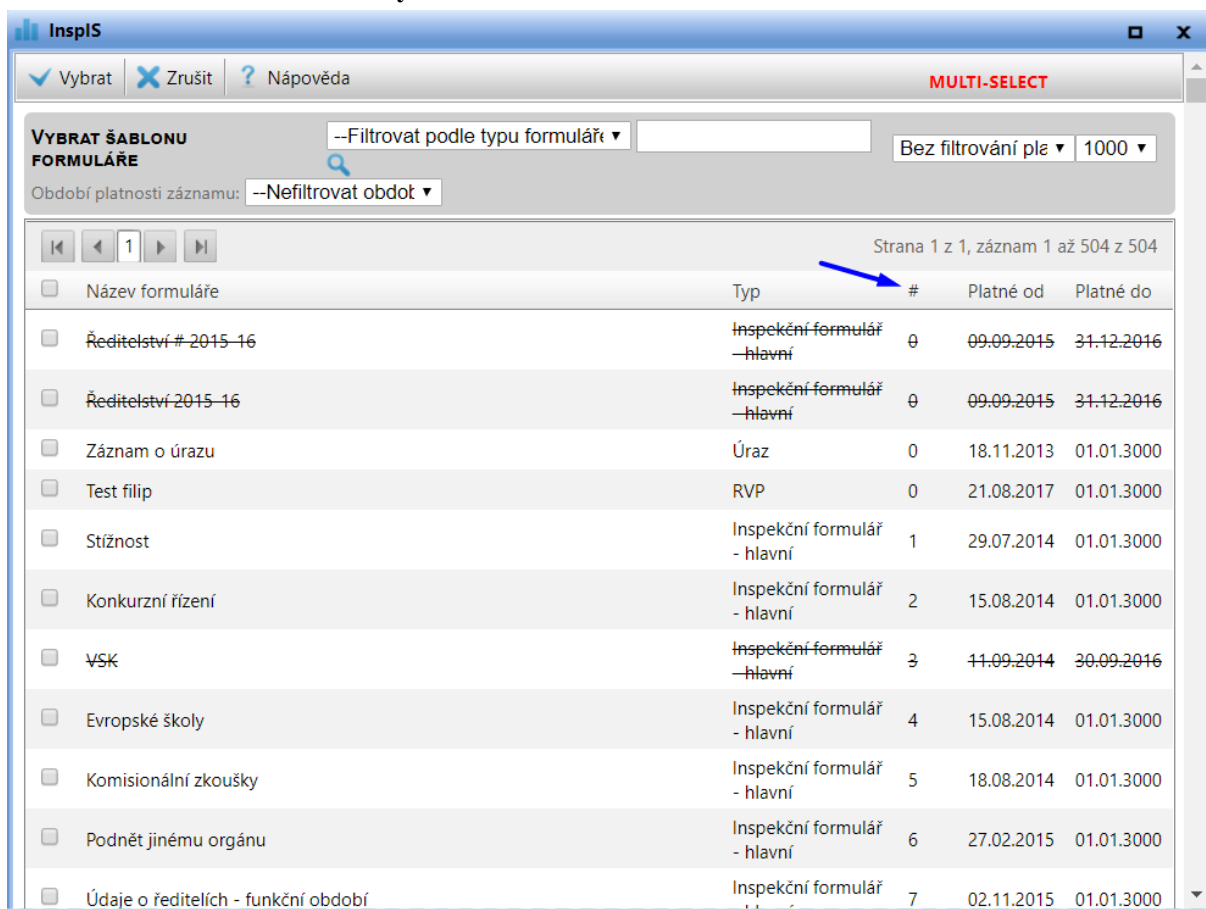
²⁰ Obrázky využitě pro účely průvodce pro získání dat ze systému InspIS Data jsou obrazovou kopií uvedeného systému.

Obrázek č. 14: Výběr formuláře v systému InspIS

Otevře se nám nabídka všech pro nás dostupných datových souborů s možností jejich filtrace dle období, typu, názvu či aktuální platnosti. K základní orientaci bez filtrace dat nám poslouží **pořadový identifikátor** pod symbolem # (obrázek č. 25), který je unikátní a v čase stabilní. Všechny nové formuláře získávají svůj pořadový identifikátor ve vzestupném pořadí. Datové soubory lze tedy snadno opakovaně dohledávat, známe-li hodnotu tohoto identifikátoru.

Obrázek č. 25: Pořadový identifikátor formuláře

Možnosti vybírání datových souborů do jisté míry znesnadňuje absence analytických indikátorů – jako počet případů nebo počet proměnných datového souboru. Pokud analytický tým potřebuje pracovat s větším množstvím datových souborů, musí je nejdříve dohledat, nastavit vše potřebné, vygenerovat, otevřít a manuálně zjistit tyto údaje. Při běžné neanalytické činnosti toto nicméně není překážkou: když hledáme konkrétní datový soubor, tak zpravidla dle tématu, bez ohledu na jeho obsáhlost a analytickou užitečnost.

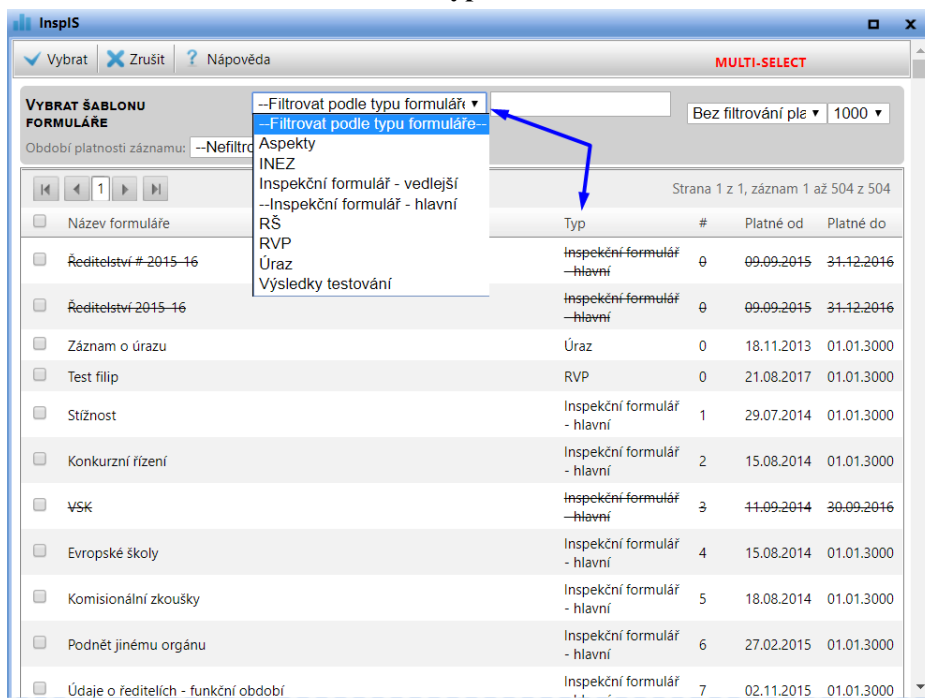
V případě nutnosti je možné využít několik filtrů datových souborů. V nabídce filtrace dle období (obrázek č. 26) máme k dispozici několik možností – od velmi aktuálních „dnes“, „včera“ či „zítra“ přes filtraci po měsících až ke kvartálům a celým školním rokům. Filtrace dle období pracuje s identifikátorem platnosti formuláře (období, po které je daný formulář otevřený pro záznam dat). Je však nutné brát v úvahu, že vybrané období platnosti formuláře nemusí reflektovat skutečné období samotného sběru dat.

Obrázek č. 26: Filtrace dle období platnosti formuláře

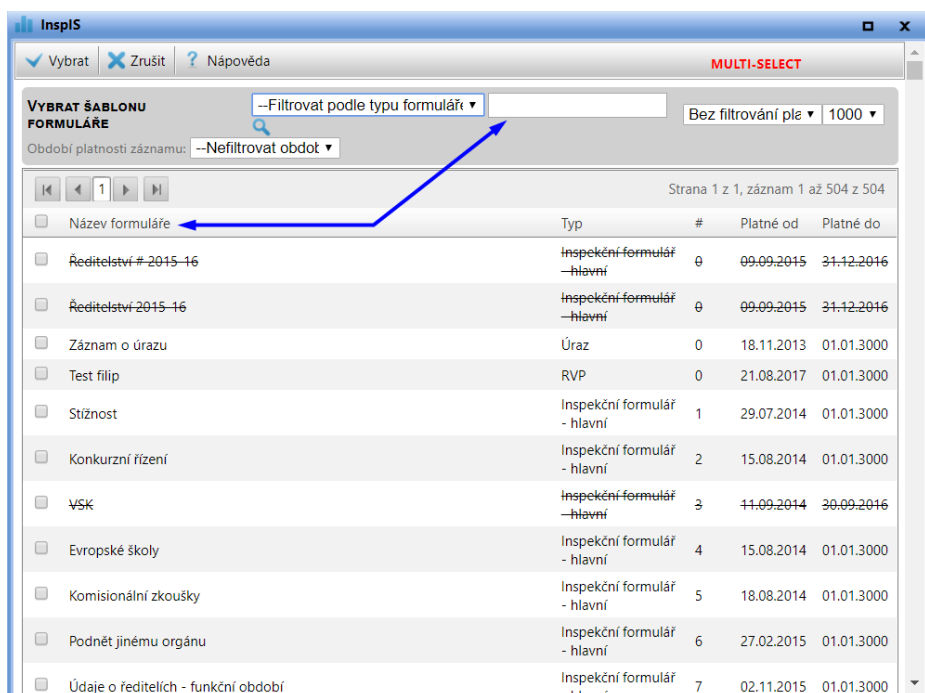
The screenshot shows the 'InspIS' application window. At the top, there are navigation buttons: 'Vybrat', 'Zrušit', and 'Nápověda'. Below that, a search bar and a 'MULTI-SELECT' indicator are visible. The main area is titled 'VYBRAT ŠABLONU FORMULÁŘE'. A dropdown menu is open, showing various time-based filters for 'Období platnosti záznamu'. The filters include: 'Dnes', 'Včera', 'Zítra', 'Tento týden', 'Minulý týden', 'Příští týden', 'Tento měsíc', 'Minulý měsíc', 'Příští měsíc', 'Tento kvartál', 'Minulý kvartál', 'Příští kvartál', 'Tento kalendářní rok', 'Minulý kalendářní rok', 'Příští kalendářní rok', 'Tento školní rok', 'Minulý školní rok', 'Příští školní rok'. The background shows a table with columns: 'Název formuláře', 'Typ', '#', 'Platné od', and 'Platné do'. The table contains several rows of data, including 'Ředitelství # 2015-16', 'Záznam o úrazu', 'Test filip', 'Stížnost', 'Konkurzní řízení', 'VŠK', 'Evropské školy', 'Komisionální zkoušky', 'Podnět jinému orgánu', and 'Údaje o ředitelích - funkční období'.

Další způsob filtrace nabídky datových souborů je možný dle typu formuláře (obrázek č. 27). Nejčastěji zastoupené v systému InspIS jsou „Inspekční formuláře“, „Formuláře INEZ“ a „Výsledky testování“. Zná-li uživatel typ hledaného formuláře, lze skrze toto nastavení podstatně zúžit nabídku pro snazší vyhledání datového souboru. Pokud zná uživatel přímo název hledaného formuláře, lze hledat pomocí zadání názvu do příslušného políčka (obrázek č. 28).

Obrázek č. 27: Filtrace dle typu formuláře

Obrázek č. 28: Hledání dle názvu formuláře

Poslední možností filtrace nabízených formulářů je dle jejich platnosti (obrázek č. 29), řídicí se datem platnosti od–do. Standardně jsou neplatné formuláře přeškrtnuty, platné nikoli. Platnost/neplatnost formuláře nicméně nevypovídá nic o jejich analytické využitelnosti. Pouze značí, že nastavená platnost formuláře vypršela a ten je uzavřený pro zadávání dat. V praxi se ukazuje, že uživatelé zadávající nové formuláře do systému někdy nastaví konkrétní datum skončení platnosti, jindy naopak prodlouží platnost tzv. „na neurčito“ (rok platnosti 3000). Platnost či neplatnost formulářů nemá na využitelnost souborů ani na jejich důležitost žádný

vliv, z pohledu analytika pracujícího s již sebranými daty slouží jen a pouze pro filtraci v systému InspIS.

Okno výběru formuláře nabízí vedle políčka pro určení platnosti/neplatnosti možnost zadat počet formulářů, které se vypíší na jedné straně seznamu formulářů. Systém InspIS zatím neobsahuje tolik formulářů, aby tento údaj hrál svou roli, a postačí základní nastavení „1000“. Postupem času je však nutné očekávat zlom v podobě překročení 1 000 formulářů v seznamu a při práci s datovými soubory je nutné počítat s „další stranou seznamu“.

Pokud jsme pomocí vhodného filtrování našli požadovaný formulář, můžeme jej vybrat k dalšímu nastavení a vygenerování výstupu. Požadované formuláře (může jich být více) v seznamu zaškrtneme a na vrcholu seznamu klikneme na „Vybrat“. Pro potřeby tohoto průvodce jsme vybrali formulář typu INEZ s pořadovým číslem 512 a tematickým zaměřením na využití digitálních technologií a strategické plánování (obrázky č. 30 a 31).

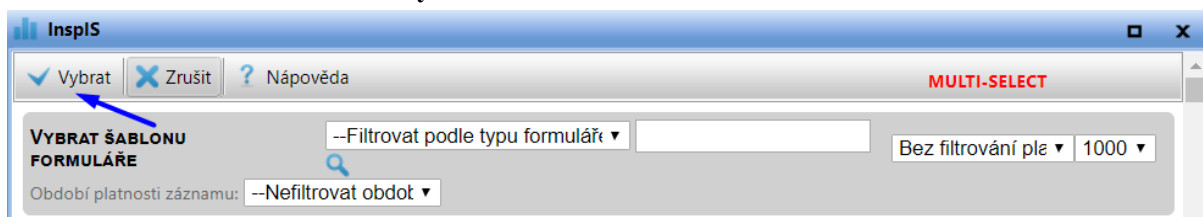
Obrázek č. 29: Filtrace dle platnosti formuláře

Název formuláře	Typ	#	Platné od	Platné do
☐ Ředitelství # 2015-16	Inspekční formulář - hlavní	0	09.09.2015	31.12.2016
☐ Ředitelství 2015-16	Inspekční formulář - hlavní	0	09.09.2015	31.12.2016
☐ Záznam o úrazu	Úraz	0	18.11.2013	01.01.3000
☐ Test filip	RVP	0	21.08.2017	01.01.3000
☐ Stížnost	Inspekční formulář - hlavní	1	29.07.2014	01.01.3000
☐ Konkurzní řízení	Inspekční formulář - hlavní	2	15.08.2014	01.01.3000
☐ VSK	Inspekční formulář - hlavní	3	11.09.2014	30.09.2016
☐ Evropské školy	Inspekční formulář - hlavní	4	15.08.2014	01.01.3000
☐ Komisionální zkoušky	Inspekční formulář - hlavní	5	18.08.2014	01.01.3000
☐ Podnět jinému orgánu	Inspekční formulář - hlavní	6	27.02.2015	01.01.3000
☐ Údaje o ředitelích - funkční období	Inspekční formulář	7	02.11.2015	01.01.3000

Obrázek č. 30: Výběr ukázkového formuláře číslo 512

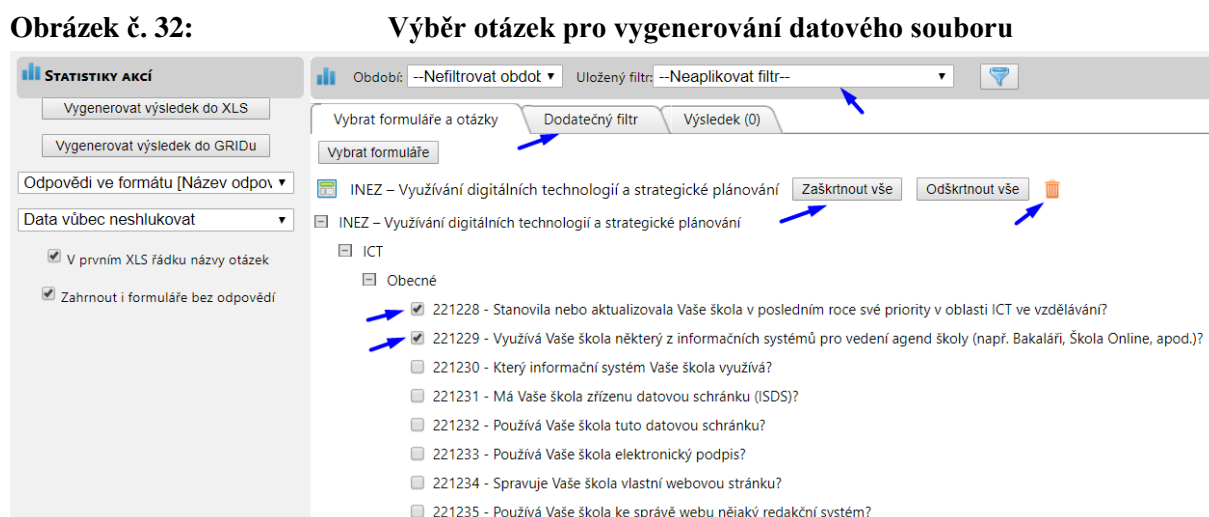
Formulář	INEZ	505	22.08.2016	01.01.3000
INEZ - Výkon ústavní nebo ochranné výchovy v zařízeních zřízovaných MSMT	INEZ	505	22.08.2016	01.01.3000
Potvrzení účasti ve výběrovém zjišťování výsledků žáků 2016/17	INEZ	505	02.02.2016	28.11.2016
INEZ - Šetření k péči o žáky s lehkým mentálním postižením ve školských poradenských zařízeních	INEZ	506	27.10.2016	01.01.3000
Dotazník pro učitele – informační gramotnost	INEZ	507	21.11.2016	22.05.2017
Dotazník pro učitele – jazyková gramotnost	INEZ	508	21.11.2016	22.05.2017
Dotazník pro učitele – přírodovědná gramotnost	INEZ	509	21.11.2016	22.05.2017
INEZ – Využívání digitálních technologií (MŠ)	INEZ	510	23.11.2016	01.01.3000
Potvrzení účasti ve výběrovém zjišťování výsledků žáků 2016/17	INEZ	511	23.11.2016	01.01.3000
☒ INEZ – Využívání digitálních technologií a strategické plánování	INEZ	512	24.11.2016	01.01.3000
INEZ – Hodnocení ŠPZ ze strany ZŠ	INEZ	513	26.01.2017	01.01.3000
INEZ – Využití individuálních výchovných programů	INEZ	514	27.02.2017	01.01.3000
INEZ – Participace žáků ZŠ na fungování a rozvoji školy	INEZ	515	01.03.2017	01.01.3000
INEZ – Participace žáků SŠ na fungování a rozvoji školy	INEZ	516	01.03.2017	01.01.3000
INEZ – Kvalita komunikace mezi školou, rodiči a veřejností	INEZ	517	01.03.2017	01.01.3000
INEZ – Vzdělávání dětí se sluchovým postižením v MŠ	INEZ	518	09.03.2017	01.01.3000
INEZ – Vzdělávání žáků se sluchovým postižením v ZŠ	INEZ	519	09.03.2017	01.01.3000
INEZ – Vzdělávání žáků se sluchovým postižením v SŠ	INEZ	520	09.03.2017	01.01.3000
INEZ – Vzdělávání dětí se zdravotním postižením umístěných v DOZP – MŠ	INEZ	521	16.03.2017	01.01.3000
INEZ – Vzdělávání dětí se zdravotním postižením umístěných v DOZP – ZŠ	INEZ	522	17.03.2017	01.01.3000
INEZ – Participace studentů VOŠ na fungování a rozvoji školy	INEZ	523	06.04.2017	01.01.3000
VZ 2017 - Dotazník pro učitele	INEZ	524	16.05.2017	01.01.3000

Obrázek č. 31: Tlačítko výběru označeného formuláře

Vybraný formulář se nám otevře na původní obrazovce s několika možnostmi nastavení před samotným vygenerováním datového souboru. V první řadě musí uživatel zaškrtnutím vybrat buď jednotlivé otázky, nebo klikem na „zaškrtnout vše“ všechny otázky, které se vygenerují v datovém souboru (obrázek č. 32). Na formulář je možné aplikovat filtr, který se musí nejprve v záložce „Dodatečný filtr“ vytvořit a na hlavní obrazovce pak v příslušném okénku aplikovat. V analytické praxi se takové filtry příliš nepoužívají, filtrace v datovém souboru probíhá až po jeho vygenerování a zhodnocení dalších relevantních údajů, jako již zmíněný počet případů, počet proměnných, míra vyplnění apod. Vybraný formulář lze v případě potřeby smazat kliknutím na symbol popelnice vpravo nahoře.

Obrázek č. 32:

Než provedeme samotné vygenerování datového souboru, je vhodné zkontrolovat nastavení v levém menu. K dispozici máme především nastavení formátu odpovědi (obrázek č. 33). V praxi zadávání dat do systému InspIS a následného analytického využití dat se toto nastavení ukazuje být stěžejním. Základním nastavením je „**Název odpovědi**“. Při takovém nastavení budou odpovědi ve vygenerovaném datovém souboru v běžném textovém formátu, tj. odpovědi v plném znění (obrázek č. 34). Výhodou je v tomto případě přehlednost a především úplnost takových dat, nevýhodou naopak nutnost odpovědi manuálně nakódovat pro využití ve statistických programech, což podstatně ztěžuje efektivní práci analytika (viz příklad 1).

Druhou možností je formát „**STAT ID**“, při kterém se odpovědi vygenerují již nakódované dle zadaného kódovacího klíče. Ačkoli se tato možnost může zdát jako ideální, reálně se projevil problém vzniklý již při zadávání dat. Uživatel, jenž zadává odpovědi do systému, musí STAT ID (kódovací klíč) nejprve k jednotlivým otázkám doplnit. Pokud tak neučiní (a v praxi se toto ukázalo být velmi častým jevem), po vygenerování datového souboru do externího excelového souboru se na místě nevyplněných STAT ID objeví pouze otazníky (obrázek č. 35). Takto vygenerovaná data jsou bohužel ztracena, nelze je zpětně nakódovat, protože excelový soubor neobsahuje ani jejich původní hodnotu, ani jejich textové znění. V mnoha vygenerovaných datových souborech s tímto nastavením je míra nevyplněnosti STAT ID tak vysoká, že je prakticky není možné relevantně využít.

Třetí možností je nastavení odpovědi ve formátu „**PID**“ (obrázek č. 36), což je číselný identifikátor odpovědi. Tento číselný identifikátor bohužel není v čase příliš stabilní, resp. je stabilní v jednom školním roce. Seznam těchto kódů s jejich odpověďmi navíc není běžně dostupný; je zde nutnost manuálního rekódování souboru pro použití ve statistických programech a přehlednost takto vygenerovaných odpovědí je na velmi nízké úrovni. Datový soubor z hlediska odpovědí je nicméně při tomto nastavení úplný.

Praxe ukazuje, že nejschůdnějším, i když ne ideálním postupem analytika je vygenerování odpovědí ve formátu „**Název odpovědi**“ s jejich následným manuálním kódováním dle vlastního klíče.

Obrázek č. 33:

Menu nastavení formátu generovaných odpovědí

STATISTIKY AKCÍ

Vygenerovat výsledek do XLS

Vygenerovat výsledek do GRIDu

Období: --Nefiltrovat období Uložený filtr: --Neaplikovat filtr--

Vybrat formuláře a otázky

Dodatečný filtr

Výsledek (0)

Vybrat formuláře

Odpovědi ve formátu [Název odpov ▾

Odpovědi ve formátu [Název odpovědi]

Odpovědi ve formátu [STAT ID]

Odpovědi ve formátu [PID]

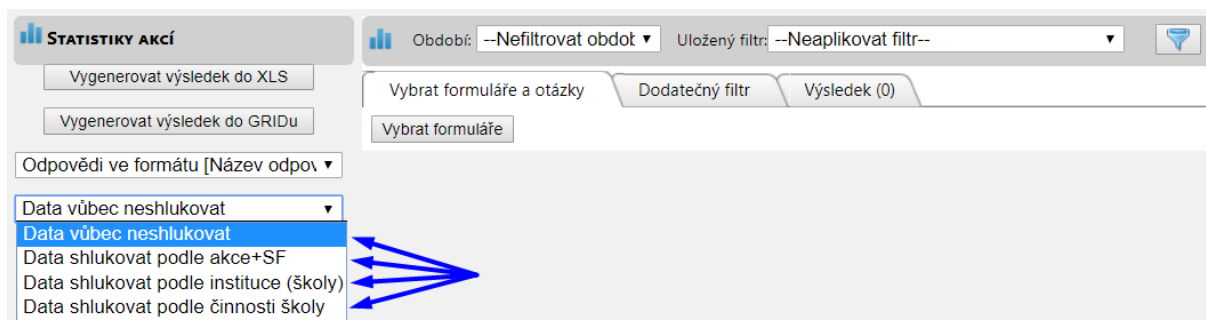
Zahrnout i formuláře bez odpovědí

Obrázek č. 34:

Výstup odpovědí ve formátu „Název odpovědi“

AV
Působí ve Vaší škole učitel zastávající funkci ICT koordinátora/metodika?
Q221243
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ano
ne a aktuálně tuto funkci zavést neplánujeme
ano
ano
ano
ne, plánujeme zavést tuto funkci pro příští školní rok
ano
ano
ano
ano
ano
ano

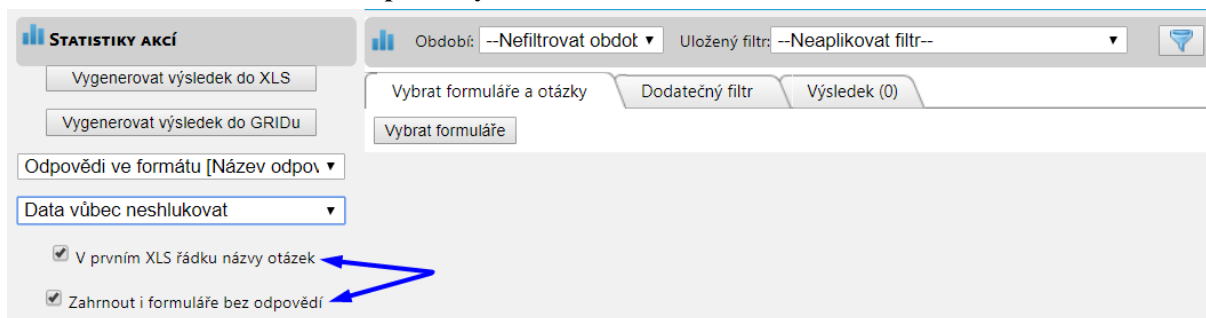
Obrázek č. 37: Menu nastavení shlukování dat ve vygenerovaném datovém souboru

Poslední možností nastavení jsou „**V prvním XLS řádku názvy otázek**“ a „**Zahrnout i formuláře bez odpovědí**“ (obrázek č. 38). Při zaškrtnutí prvního nastavení je první řádek v excelovém souboru nahrazen hlavičkou s celým zněním jednotlivých otázek. V opačném případě by první řádek obsahoval kódy jednotlivých otázek. Pro přehlednost a deskripci je toto nastavení vhodné; pro analytickou činnost již jen jako předloha při kódování.

Při zaškrtnutí druhého nastavení budou součástí vygenerovaného datového souboru i takové formuláře, které byly vytvořeny, ale neobsahují žádné odpovědi. Pokud je pro potřeby analýzy nutné znát např. počet případů v daném datovém souboru či míru vyplněnosti formulářů, je zahrnutí formulářů bez odpovědí vhodné. Avšak opačné nastavení se v praxi ukázalo být problematickým, protože obsahuje-li některý z formulářů např. při 100 otázkách jen jednu odpověď, jeho analytická hodnota je nulová, avšak v datovém souboru zůstane. Stejně je to s formuláři testovacích škol. Jako vhodnější se ukazuje zahrnout do vygenerovaného datového souboru i formuláře bez odpovědí a následně soubor od těchto případů ručně vyčistit, není-li jejich zachování potřebné.

Obrázek č. 38: Nastavení generování názvů jednotlivých otázek a vymazání prázdných řádků

Nyní již můžeme přistoupit k samotnému generování datového souboru. I zde máme na výběr dvě možnosti: „**Vygenerovat výsledek do XLS**“, což není nic jiného než běžná excelová tabulka, a „**Vygenerovat výsledek do GRIDu**“ (obrázek č. 39). Vygenerování dat do GRIDu otevře tabulku s daty přímo v systému InspIS. Možnost další práce s daty je velmi omezená; pro rychlé dohledání několika konkrétních hodnot se nicméně GRID ukazuje jako vhodný nástroj (obrázek č. 40).

Obrázek č. 39: Výběr způsobu generování konečného datového souboru

Obrázek č. 40: Datový soubor vygenerovaný v GRIDu

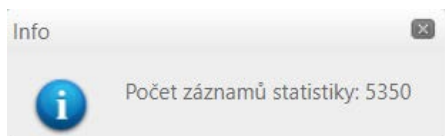
ID akce	REDIZO	IZO	Typ IZO	Instituce	Typ zřizovatele	Kraj	Od	Do	DatLiza	Stav	Typ akce	Téma	SF	221228-224922	221228-224923	221228-224924	221228-224925	221228-224926
201600097739	110000001			Moje škola Test 1	Obec	Středočeský	24.11.2016	16.12.2016	17.12.2016	Sběr dat ukončen	INEZ	INEZ – Využívání digitálních technologií a strategické plánování	1	0	0	0	0	0
201600097740	110000026			Testovací škola IN/SI		Praha	24.11.2016	22.12.2016	23.12.2016	Sběr dat ukončen - neodesláno	INEZ	INEZ – Využívání digitálních technologií a strategické plánování						
201600097741	600000025			Gymnázium Sítělná odborná škola a Základní škola Praha 5		Praha	24.11.2016	22.12.2016	23.12.2016	Sběr dat ukončen - neodesláno	INEZ	INEZ – Využívání digitálních technologií a strategické plánování						
201600097742	600073131			Základní škola J. A. Komenského Chodov, Smetanova 738, okres Sokolov, příspěvková organizace	Obec	Karlovarský	24.11.2016	16.12.2016	17.12.2016	Sběr dat ukončen	INEZ	INEZ – Využívání digitálních technologií a strategické plánování	0	0	0	0	0	1

Pro standardní analytickou činnost s využitím statistických programů je potřebné vygenerovat vybraný datový soubor do excelového souboru. Zaškrtneme proto všechny odpovědi, nastavíme formát odpovědi na „Název odpovědi“, možnost shlukování dat na „Data neshlukovat“ a nakonec zaškrtneme jak možnost názvu otázky v prvním řádku, tak zahrnutí i formulářů bez odpovědi. Klikem na „Vygenerovat výsledek do XLS“ spustíme generování souboru (obrázek č. 41).

Obrázek č. 41: Okno probíhajícího generování datového souboru

Obrázek č. 42:

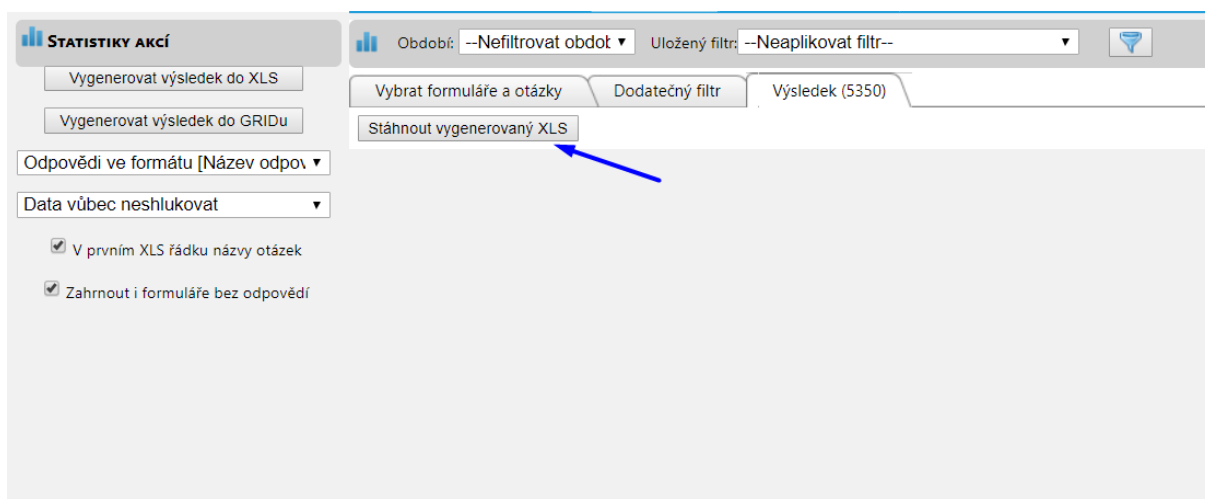
Údaj o počtu případů (řádků) v právě vygenerovaném datovém souboru

Po vygenerování se nám zobrazí okénko s počtem záznamů statistiky, tzn. počtem případů v našem datovém souboru (obrázek č. 42). Samotný datový soubor klikem na „**Stáhnout vygenerovaný XLS**“ stáhneme do svého počítače a můžeme s ním volně pracovat (obrázky č. 43 a 44).

Obrázek č. 43:

Tlačítko stažení datového souboru vygenerovaného v excelovém formátu .xls

Obrázek č. 44:

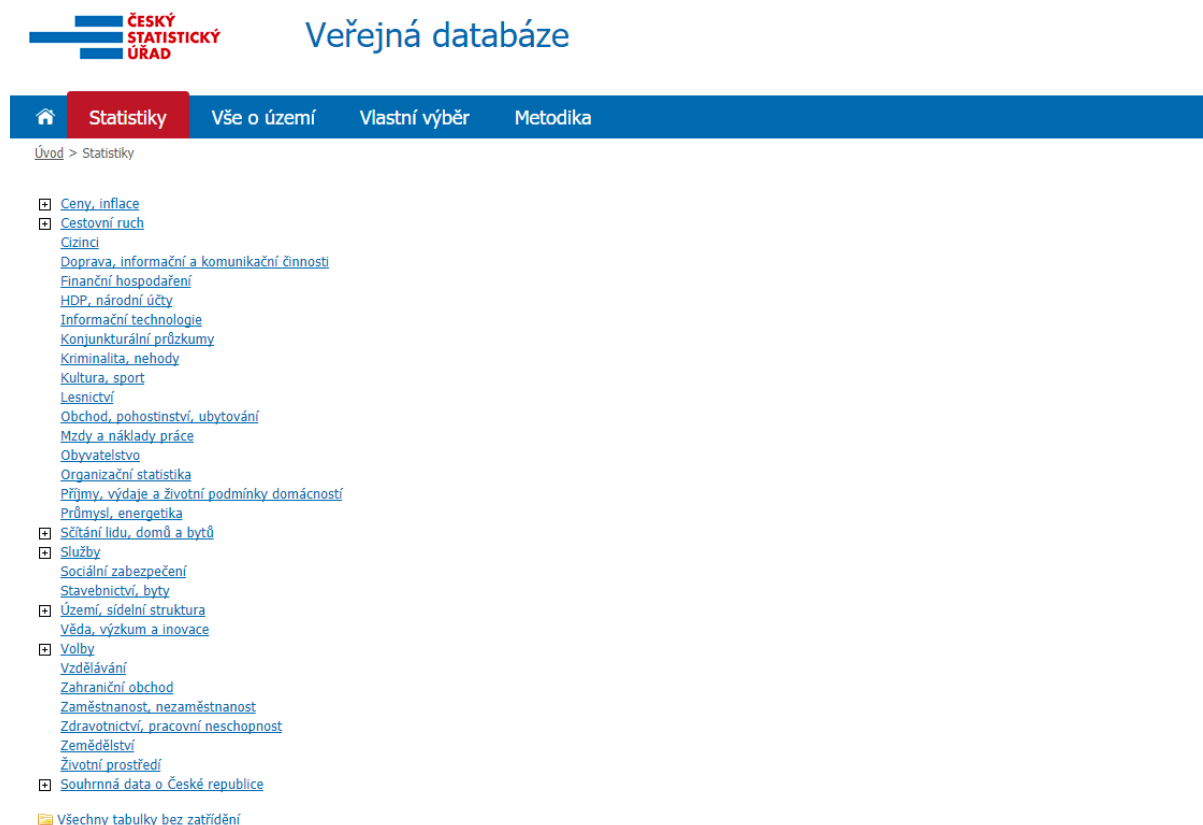
Datový soubor vygenerovaný v excelovém formátu .xls

ID akce	REDOZO	IČ	IZO	Typ IZO	Instituce	Typ zřizov	Kraj	Plán od	Plán do	DatUzav	Stav	Typ akce	Téma	SF	PIN	ano, ve fo ano, v rán ano, prost ano, jinak ano, jinak ne	Q221228, Q221228, Q221228, Q221228, Q221228, Q221228, Q221229, Q221230, Q22123	Využití v aSk Rozví	Bukalářů	dm Soft				
1																								
2	10 akce	REDOZO	IČ	IZO	Typ IZO	Instituce	Typ zřizov	Kraj	Plán od	Plán do	DatUzav	Stav	Typ akce	Téma	SF	PIN	ano, ve fo ano, v rán ano, prost ano, jinak ano, jinak ne	Q221228, Q221228, Q221228, Q221228, Q221228, Q221228, Q221229, Q221230, Q22123	Využití v aSk Rozví	Bukalářů	dm Soft			
3	2016000	1100000	00000001			Moje škol Obec		Středočes				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	ano	0	1	
4	2016000	110000026				Testovací škola NUS Praha						Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních technologií a strategické plánování											
5	2016000	6000000	000000025			Gymnázium, Střední Praha						Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních technologií a strategické plánování											
6	2016000	6000731	60610247			Základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	0	0	0	0	0	1	ano	0	1
7	2016000	6000663	70987211			1. základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	0	0	0	ano	0	0
8	2016000	6500382	71000381			1. základní škola		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	0	1
9	2016000	6000677	70991529			2. základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	0	1
10	2016000	6000662	70987181			2. základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	0	0	0	ano	0	0
11	2016000	6500384	71000364			2. základní škola		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	0	1
12	2016000	6000662	70987165			3. základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	1	0
13	2016000	6000662	70987475			4. základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	0	0	0	0	0	1	ano	0	0
14	2016000	6000663	70987459			5. základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	1	0
15	2016000	6000663	70987441			6. základní škola		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	0	0	0	ano	0	1
16	2016000	6000000	60066122			Biskupské Církve		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	0	0	0	0	0	1	ano	0	1
17	2016000	6910004	8086830			Centrum I Privátní si		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	0	0	0	ano	0	0
18	2016000	6000012	25159577			Církevní z Církve		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	0	0	0	0	0	1	ano	0	1
19	2016000	6000081	49060317			České reál Privátní si		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	0	1
20	2016000	6000080	63908352			Česko-aný Privátní si		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	1	0	0	0	0	0	ano	0	1
21	2016000	6000280	60076178			Dětský dlu Siatní spr		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	0	0	0	ano	0	1
22	2016000	6000225	60869997			Dětský do kraj		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	0	1
23	2016000	6000280	60084413			Dětský do kraj		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	0	0	0	0	0	0	ano	0	1
24	2016000	6104006	70535779			Dětský do kraj		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	0	0	0	ano	0	1
25	2016000	6104005	60650737			Dětský do kraj		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	0	0	1	celé zařec		0	ano	0	1
26	2016000	6000082	25158392			EDUCAnet Privátní si		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	1	zařadí zřil.	0	ano	0	0
27	2016000	6000087	25165542			Euroškola Privátní si		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	1	0	0	0	0	0	ano	0	0
28	2016000	6000089	47723394			Gymnázium kraj		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	1	0	0	0	0	0	ano	0	0
29	2016000	6000089	47723416			Gymnázium kraj		Karlovarský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		0	0	1	0	0	0	0	ano	0	0
30	2016000	6000089	47723416			Gymnázium kraj		Jihočeský				Sběr dat v INEZ	INEZ – Využití digitálních tee		1	1	0	0	0	0	0	ano	0	1

Příloha č. 2: Průvodce pro získání dat ze systému ČSÚ

Velmi významným zdrojem dat je Český statistický úřad. Data lze získat zejména z veřejné databáze, kde lze filtrovat rozdílné ukazatele jak tematicky, tak územně i časově. Adresa pro získání dat je následující: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jspx?_afPfm=statistiky. Stáhnutí dat si ukážeme na příkladu.

Obrázek č. 45: Veřejná databáze ČSÚ²¹

V prvním kroku vybereme *Vzdělávání*. Dále vybereme například záložku **Základní vzdělávání – územní srovnání**.

²¹ Obrázky využitě pro účely průvodce získáním dat ze systému ČSÚ jsou vytvořeny obrazovou kopií uvedeného systému.

Obrázek č. 46: Veřejná databáze ČSÚ – výběr vzdělávání

Vzdělávání Nastavit filtry

Název tabulky	Období	Území	P	Z	ČR	G	M
Vzdělávání - celkový přehled	2006-2017	KR, Stát	R	✓	✓		
Předškolní vzdělávání	2006-2017	KR, Stát	R	✓	✓		
Předškolní vzdělávání - územní srovnání	2006-2017	KR, Stát	R	✓			
Základní vzdělávání	2006-2017	KR, Stát	R	✓	✓		
Základní vzdělávání - územní srovnání	2006-2017	KR, Stát	R	✓			
Střední vzdělávání - celkový přehled	2006-2017	KR, Stát	R	✓		✓	
Střední vzdělávání - obory gymnázií	2006-2017	KR, Stát	R	✓			
Střední vzdělávání - obory odborného vzdělávání bez oborů nástavbového studia	2006-2017	KR, Stát	R	✓			
Střední vzdělávání - obory nástavbového studia	2006-2017	KR, Stát	R	✓			
Střední vzdělávání - učitelé	2006-2017	KR, Stát	R	✓		✓	
Výšší odborné vzdělávání	2006-2017	KR, Stát	R	✓		✓	
Vysokoškolské vzdělávání - zaměstnanci, učitelé Aktualizováno	2006-2016	Stát	R	✓	✓	✓	
Vysokoškolské vzdělávání - studenti celkem Aktualizováno	2003-2017	Stát	R	✓	✓	✓	
Vysokoškolské vzdělávání - poprvé zapsaní a absolventi Aktualizováno	2003-2017	Stát	R	✓	✓	✓	
Děti, žáci, studenti podle státního občanství	2006-2017	KR, Stát	R	✓			
Mateřské školy v obcích SO ORP	2012-2015	OB	R				

Počet tabulek: 16

Související odkazy k vybranému tématu

[ČSÚ - Vzdělávání](#)

Vybereme období a dáme zobrazit tabulku.

Obrázek č. 47: Veřejná databáze ČSÚ – výběr vzdělávání

Základní vzdělávání - územní srovnání

Zvolte parametry vybrané tabulky

Zobrazit tabulku

Školní rok

- 1. 9. 2016-30. 6. 2017 ▲
- 1. 9. 2015-30. 6. 2016
- 1. 9. 2014-30. 6. 2015
- 1. 9. 2013-30. 6. 2014
- 1. 9. 2012-30. 6. 2013
- 1. 9. 2011-30. 6. 2012
- 1. 9. 2010-30. 6. 2011
- 1. 9. 2009-30. 6. 2010
- 1. 9. 2008-30. 6. 2009
- 1. 9. 2007-30. 6. 2008
- 1. 9. 2006-30. 6. 2007 ▼

Obrázek č. 48:

Veřejná databáze ČSÚ – výběr vzdělávání – Základní vzdělávání – územní srovnání

Základní vzdělávání - územní srovnání¹

Období: 1. 9. 2016-30. 6. 2017

	Školy	Třídy	Žáci	z toho dívky	Učitelé (přepočtení na plně zaměstnané)	z toho ženy
Česká republika	4 140	45 116	906 188	440 240	61 634,9	52 254,4
Hlavní město Praha	269	4 639	98 126	47 593	6 400,4	5 457,9
Středočeský kraj	549	5 834	120 393	58 501	7 822,9	6 803,9
Jihočeský kraj	257	2 782	55 426	26 891	3 779,3	3 148,8
Plzeňský kraj	221	2 455	49 438	24 115	3 322,1	2 855,1
Karlovarský kraj	106	1 254	24 845	11 932	1 674,6	1 414,4
Ústecký kraj	279	3 701	74 974	36 478	5 065,1	4 303,3
Liberecký kraj	203	2 038	39 911	19 467	2 751,3	2 335,0
Královéhradecký kraj	269	2 487	48 324	23 385	3 403,4	2 841,1
Pardubický kraj	251	2 256	44 988	21 785	3 068,9	2 588,7
Kraj Vysočina	263	2 212	43 876	21 300	3 092,7	2 559,4
Jihomoravský kraj	480	4 964	98 990	48 201	6 792,0	5 692,0
Olomoucký kraj	297	2 761	54 226	26 437	3 810,3	3 221,3
Zlínský kraj	258	2 568	49 411	23 969	3 511,5	2 949,6
Moravskoslezský kraj	438	5 165	103 260	50 186	7 140,4	6 083,9

Kód: VZD03/3

¹ Zdroj: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Značky použité v tabulkách

- ležatá čárka (pomlčka) na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval
- . tečka na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý
- x ležatý křížek (malé písmeno x) na místě čísla značí, že zápis není možný z logických důvodů
- 0 nula se používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky
- i. d. individuální (důvěrný) údaj

Vyberte: [Školní rok](#)

Změnit

Vybranou tabulku lze uložit kliknutím na ikonku diskety. Například ve formátu .xlsx pro excel. Systém ČSÚ nicméně není zcela přehledný. Častokrát nelze generovat sestavy dle přání nebo dle dané územní úrovně či časového vymezení.

Tabulka č. 3: Názvy proměnných, jejich úroveň, oblast vzdělávání databáze ČSÚ

Kód ukazatele	Název proměnné	Typ proměnné
97	Stát	Kategorická
97	Česká republika	Kategorická
100	Kraj	Kategorická
102	Pohlaví	Kategorická
102	Žena	Kategorická
299	Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený	Škálová
316	Průměrný počet zaměstnaných osob	Škálová
340	Druh školského zařízení	Kategorická
340	Veřejná vysoká škola	Kategorická
341	Druh školského zařízení – agregace	Kategorická
341	Veřejná a soukromá vysoká škola	Kategorická
342	Forma vzdělávání	Kategorická
342	Denní / prezenční studium	Škálová
343	Forma vzdělávání – agregace	Kategorická
343	Ostatní formy vzdělávání (OFV)	Kategorická
344	Druh vzdělávání	Kategorická
344	Předškolní vzdělávání	Kategorická
344	Základní vzdělávání	Kategorická
344	Střední vzdělávání	Kategorická
344	Zkrácené studium pro získání středního vzdělávání s výučním listem	Škálová
344	Střední vzdělávání všeobecné čtyřleté	Škálová
344	Zkrácené studium pro získání středního vzdělávání s maturitní zkouškou	Škálová
344	Nástavbové studium	Škálová
344	Vyšší odborné vzdělávání	Škálová
344	Bakalářský studijní program	Škálová
344	Magisterský studijní program	Škálová
344	Navazující magisterský program	Škálová
344	Doktorský studijní program	Škálová
345	Druh vzdělávání – agregace	Škálová
345	Vzdělávání na vysokých školách	Škálová
345	Střední vzdělávání s výučním listem včetně zkráceného	Škálová
345	Vzdělávání na středních školách (včetně nástavbového studia)	Škálová
345	Střední vzdělávání všeobecné šestileté a osmileté	Škálová
345	Střední vzdělávání s maturitní zkouškou včetně zkráceného	Škálová
345	Střední vzdělávání všeobecné	Škálová
345	Střední vzdělávání, střední vzdělávání s výučním listem,	Škálová
355	Typ osoby navštěvující třídu ve školském zařízení – agregace	Škálová
355	Osoba se speciálními vzdělávacími potřebami	Škálová
2850	Typ pedagogického pracovníka	Škálová
2850	Učitel	Škálová
2850	Učitel bez kvalifikace	Škálová

2850	Akademický pracovník	Škálová
2850	Akademický pracovník ve VaV	Škálová
2850	Profesor	Škálová
2850	Docent	Škálová
2850	Odborný asistent	Škálová
2850	Asistent	Škálová
2850	Lektor	Škálová
2850	Vědecký pracovník	Škálová
3181	Státní občanství – agregace	Škálová
3181	Ostatní evropské země	Škálová
3181	Ostatní země EU (kromě ČR a SR)	Škálová
3181	Ostatní země světa (bez evropských zemí)	Škálová
3228	Státní občanství	Kategorická
3228	Česká republika	Kategorická
3228	Slovenská republika	Kategorická
6043	Počet školských zařízení	Škálová
6053	Počet tříd (ve školských zařízeních)	Škálová
6056	Počet nově přijatých žáků/studentů do prvního ročníku	Škálová
6057	Počet žáků	Škálová
6058	Počet studentů	Škálová
6059	Počet dětí v předškolních zařízeních	Škálová
6060	Počet pedagogických pracovníků	Škálová
6061	Počet absolventů středních a vyšších škol	Škálová
7563	Typ pracující osoby	Škálová
7563	Zaměstnanci v evidenčním počtu	Škálová
7571	Typ osoby pro výpočty	Škálová
7571	Přepočtené počty	Škálová

Pozn.: Proměnné mohou být agregovány na libovolnou úroveň agregace – obec, ORP, okres, kraj.

Tabulka č. 4: Sčítání lidu, domů a bytů 2011 – vybrané proměnné charakteristiky území

	Název proměnné	Úroveň agregace
1.	Obyvatelstvo muži	Sídelní jednotka
2.	Obyvatelstvo ženy	Sídelní jednotka
3.	Obyvatelstvo – rodinný stav rozveden	Sídelní jednotka
4.	Počet obyvatel od 0 do 14 let	Sídelní jednotka
5.	Počet obyvatel nad 65 let	Sídelní jednotka
6.	Obyvatelstvo – národnost romská	Sídelní jednotka
7.	Počet obyvatel s vysokoškolským vzděláním – nejvyšší ukončené vzdělání	Sídelní jednotka
8.	Počet obyvatel s maturitou – nejvyšší ukončené vzdělání	Sídelní jednotka
9.	Počet obyvatel se základním vzděláním – nejvyšší ukončené vzdělání	Sídelní jednotka
10.	Obyvatelstvo – náboženské vyznání Církev římskokatolická	Sídelní jednotka
11.	Obyvatelstvo – ekonomicky aktivní – zaměstnaní	Sídelní jednotka
12.	Obyvatelstvo – ekonomicky aktivní – zaměstnaní – postavení v zaměstnání pracující na vlastní účet	Sídelní jednotka
13.	Obyvatelstvo – ekonomicky aktivní – nezaměstnaní	Sídelní jednotka

Pozn.: Všechny proměnné jsou na kardinální úrovni (číselné) za danou úroveň agregace. Tou je sídelní jednotka.

Na vyžádání lze agregovat dle GIS souřadnic na úroveň spádové oblasti školy.

Zdroj: ČSÚ, SLDB2011, dostupné na:

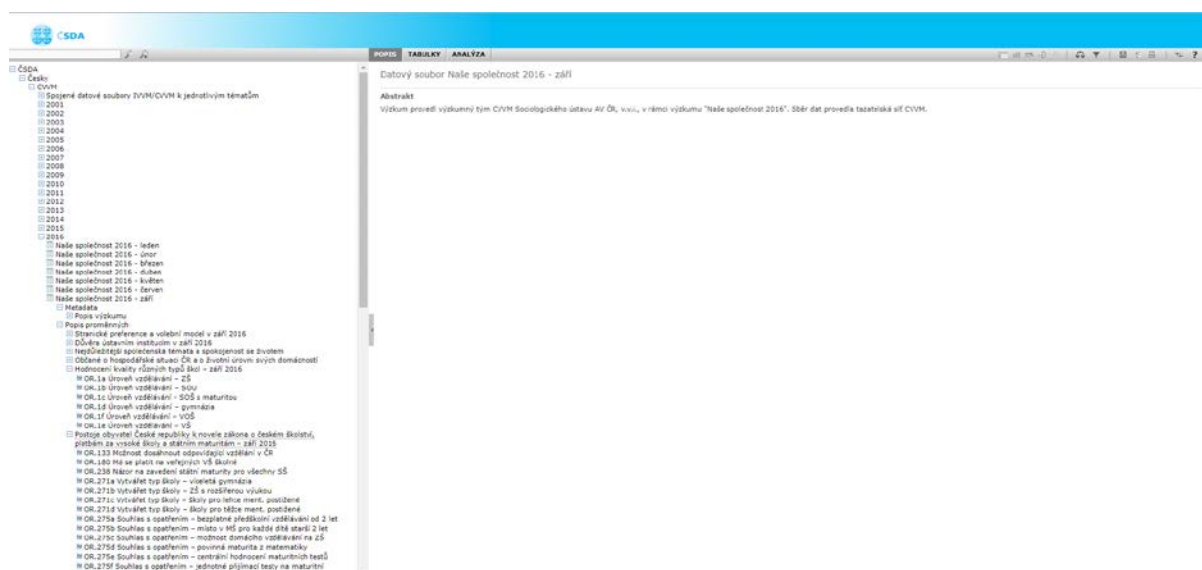
https://www.czso.cz/documents/10180/25233177/sldb2011_vou.pdf/f9546a4d-7b9a-465f-a894-6dc50c26c936.

Příloha č. 3: Průvodce pro získání dat ze systému Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.

V Českém sociálněvědním datovém archivu lze najít datové soubory ze sociologických šetření populace ČR. Pro stažení příslušného datového souboru daného měsíčního šetření je nutné se zaregistrovat na tomto odkazu: <http://archivreg.soc.cas.cz/registrace>. Samotný datový archiv je na adrese: <http://nesstar.soc.cas.cz/webview/>.

V levé části se lze proklikat k datovým souborům. Například datové soubory CVVM měsíčních šetření za jednotlivé roky.

Obrázek č. 49: Databáze Český sociálněvědní datový archiv Sociologického ústavu AV ČR²²

Když si vybereme příslušné šetření, vpravo v liště nahoře najdeme ikonku „uložit“. Na tu klikneme.

Obrázek č. 50: Uložení datového souboru

Po kliknutí vyjede tabulka, kde si vybereme příslušný datový formát, například SPSS, a uložíme na pevný disk.

²² Obrázky využité pro účely průvodce získáním dat ze systému ČSDA jsou obrazovou kopií uvedeného systému.

Obrázek č. 51: Výběr datového formátu a uložení datového souboru

Tabulka č. 5: Zdrojová data, název výzkumu, rok

Název výzkumu	Rok	Výzkum	Databáze
Hodnocení kvality různých typů škol	září 2016	CVVM Naše společnost	ČSDA
Občané o možnostech dosažení vzdělání	září 2015	CVVM Naše společnost	ČSDA
Hodnocení různých typů škol pohledem české veřejnosti	září 2015	CVVM Naše společnost	ČSDA
Hodnocení různých typů škol pohledem české veřejnosti	září 2014	CVVM Naše společnost	ČSDA
Občané o možnostech dosažení vzdělání a školném	září 2012	CVVM Naše společnost	ČSDA
Názory občanů na státní maturitu	září 2012	CVVM Naše společnost	ČSDA
Názory občanů na státní maturitu	září 2011	CVVM Naše společnost	ČSDA
Názory české veřejnosti na úroveň vzdělávání na různých typech škol	září 2011	CVVM Naše společnost	ČSDA
Aktuální problémy českého školství očima veřejnosti	2003	Specifický výzkum	ČSDA
Jeden svět na školách 2014	2014	Specifický výzkum	ČSDA
Jeden svět na školách 2012	2012	Specifický výzkum	ČSDA

Zdroj: ČSÚ